

DF Revy

Bibliografisk teori	4
Bibliotek.dk – automatisk bestilling	6
E-læring handler også om informationsarkitektur (IA)	8
Rum til læring	10
MEDVID II – en arbejdende videnklynge	14
Om Biblioteksstyrelsens beretning og strategiplan	19
Det handler om læring	20
SWIM vandt innovationsprisen “Det gyldne snit”	22
Dictionarios.com – ambitiøs spansk ordbogsportal	24

Danmarks Forskningsbiblioteksforening – DF Revy 28. årgang nr. 8, december 2005

Redaktion

Naja Porsild (ansvarshavende)
Handelshøjskolens Bibliotek
Fuglesangs Allé 4
8210 Århus V
Tlf. 8948 6523
nap@asb.dk

Redaktionsudvalg

Adrian Price
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
Tlf. 3528 2116
ap@kvl.dk

Bente Lope

Aalborg Universitetsbibliotek
Tlf. 9635 9360
bl@aub.aau.dk

Mai Aggerbeck

CVU Vita
Tlf. 9612 1500
ma@cvuvita.dk

Abonnement 2006

Årsabonnement for ikke medlemmer 400 DKK
plus porto.

Meddelelser om adresseændring og andet, der
vedrører ekspedition af DF Revy, bedes rettet til:
DFs sekretariat

Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C
Tlf. 8946 2207
Fax 8946 2220
df@statsbiblioteket.dk

DF Revy	Deadline	Udkommer
Nr. 8	26 okt	05. - 09. dec
Nr. 1	30 nov	09. - 12. jan
Nr. 2	18 jan	20. - 24. feb

Manuskripter kan overføres elektronisk som fil til
redaktionens e-mail eller afleveres på diskette (Word)

Annoncepriser 2006

1/1 side: 3500 DKK
1/2 side: 2000 DKK
2-sidet indstik, 4 farver: 3500 DKK

Priserne er excl. moms, foto-, layout- og reproarbejde.

Gentagelsesrabat 15%. Ved indrykning i en hel
årgang gives 25% rabat.

Alle henvendelser vedrørende annoncer bedes
rettet til redaktionen. (Se adresser ovenfor)

Grafisk design og fotos

Hreinn Gudlaugsson
hrg@asb.dk

Tryk

Elbo Grafisk A/S
Oplag: 1100
ISSN 0106-0503
ISSN (online) 1901-1903

4 Bibliografisk teori

Af Svend Bruhns

6 Bibliotek.dk – automatisk bestilling

Af Anders-Henrik Petersen

8 E-læring handler også om informationsarkitektur (IA)

Af Laila Maria Jensen

10 Rum til læring

Af Carsten Primdahl

14 MEDVID II – en arbejdende videnklynge

Af Morten Pilegaard og Tanja Hansen

17 Kort Nyt

19 Om Biblioteksstyrelsens beretning og strategiplan

Af Naja Porsild

20 Det handler om læring

Av Lars Egeland

22 SWIM vandt innovationsprisen “Det gyldne snit”

23 Kort Nyt

24 Dictionarios.com – ambitiøs spansk ordbogsportal

Af Anne Lise Laursen og Signe Hvid Maribo

Fra Redaktionen

Bibliografisk teori

Af Svend Bruhns

Bog anmeldelse af:
Friedrich Nestler: *Einführung in die Bibliographie.*
Auf der Grundlage des Werkes von Georg Schneider
völlig neu bearbeitet von Friedrich Nestler.
Stuttgart : Hiersemann, 2005. XII, 231 s.

Svend Bruhns
Forhenværende assisterende fagleder
ved Danmarks Biblioteksskole
Aalborgafdelingen

Denne bog er en helt ny udgave af et værk, der i mange år var det nærmeste, vi kom til en bibliografisk teori på noget europæisk sprog. Schneiders klassiske *Einführung* udkom som selvstændig bog i 1936, men var oprindelig den teoretiske indledning til hans *Handbuch der Bibliographie* (1923). De følgende udgaver af *Handbuch...* rummede kun bibliobibliografien, det gjaldt også 6. udgave af Schneiders værk som Nestler udgav i 1999 (se omtalen heraf i DF-Revy årg. 23, 2000, s.10).

Nestler har struktureret den nye *Einführung* i tre næsten lige store afsnit, først den teoretiske indledning "*Begriff der Bibliographie*", så almen bibliografisk metode og til sidst specifikt om de enkelte bibliografityper "*Die Arten der bibliographischen Literaturinformation*". Schneider lagde i denne bog hovedvægten på fagbibliografi – almenbibliografien havde han behandlet i *Handbuch...*, men Nestler lægger også stor vægt på almenbibliografi og omtaler den nutidige bibliografiske organisering og dens institutioner: Unesco, IFLA, ISBD, ISBN osv. Han er ligeså skeptisk over for ideen om én fuldstændig universalbibliografi, som Schneider var og han kan gentage Schneiders text: "*Op fra et halvt årtusinds papirbjerg rager et sandt bibliografisk uhyre, der vil sluge enhver, der nærmer sig det. Den, der vil søge noget i en universalbibliografi, ville blot flakke forvildet rundt på en sand bøgernes centralkirkegård.*" Det er især den extreme universalbibliografi, som Otlet og La Fontaine skabte i Bruxelles i begyndelsen af 1900-tallet, der spøger i denne sætning. Men Nestler fremhæver også at onlinesøgning og Internettet giver de kolossalt udvidede søgemuligheder. Der er tilføjet mange nye eksempler og litteraturhenvisninger fra adskillige lande; Nestler læser mange sprog, bl.a. dansk.

Schneiders *Einführung* fra 1936 var hovedsagelig en metodelære, men Nestler har skrevet et helt nyt stort indledningsafsnit om bibliografiens begreb og teori. I denne betydningsfulde del nævnes nogle historiske skikkelser og udviklinger, bl.a. F. A. Ebert (1791-1834), som Nestler i parentes bemærket har skrevet en 200 siders bog om (1969), men især præsenteres og analyseres nogle nutidige hovedskikkelser i bibliografisk teori. Det drejer sig om (sovjet)russerne Oleg P. Korsjunov og Abram I. Barsuk, amerikaneren Patrick Wilson, og italieneren Alfredo Serrai.

I Rusland og Sovjetunionen arbejdede man teoretisk og metodisk med bibliografi og bibliografihistorie i mange årtier, idet man hele tiden kredsede om relationen bog - læser. På russisk findes der siden 1960 særdeles dybtgående og omfattende studier i bibliografisk terminologi. Nestler har selv oversat K. R. Simons "*Bibliografiske grundbegreber*" til tysk. Og så findes der en hel del bøger og afhandlinger om bibliografisk teori. Barsuk skrev om bogvidenskab, et overbegreb for flere selvstændige videnskaber, herunder bibliografividenskaben. For Korsjunov er bibliografiens genstand den dialektiske, bibliografiske formidling mellem bog (dokument) og læser (bruger), og helt centralt hos ham står begrebet "bibliografisk information".

Under overskriften "En skarpsindig analyse af funktionen" behandler Nestler dernæst Patrick Wilsons (PW) epokegørende *Two kinds of power* (1968). Bogen har den beskedne undertitel "an essay on bibliographical control", men selvom den "tilsyneladende kun vedrører dele af den bibliografiske virksomhed, så indkredser den faktisk bibliografiens væsen", som Nestler skriver; *Two kinds of power* er en veritabel afhandling. PW (1928-2003) er i de

senere år blevet relativt kendt blandt bibliografi- og informationsvidenskabsmænd, men Nestler citerede ham allerede i første udgave af sin egen *Bibliographie* fra 1977. Nestler har blik for PWs særegne stil og formuleringsevne og mener at genkende G. F. Hegels dialektik i PWs metode: "Han tager almindelige betegnelser som kontrol, beskrivelse, vurdering, relevans osv. og former hypotetiske sætninger og halvsandheder som præmisser, hvis udsagn han drejer dialektisk frem og tilbage for heraf at drage logisk eksakte slutninger, der lader sig bevise som sande." Det finder jeg er en slående karakteristik af PWs metode.

Alfredo Serrai, der har været professor ved Universitet "La Sapienza" i Rom, er uhyre produktiv, han har skrevet hundredvis af artikler og afhandlinger om biblioteksvæsen og især katalogisering og klassifikation og bibliografi. Hans hovedværk er den kolossale bibliografihistorie *Storia della bibliografia*. Bd.1-11, Roma 1988-2001 (hvert bind på ca. 500 sider).

I indledningen i dette værk og i artikler i sit tidsskrift *Il bibliotecario* har Serrai fremsat bidrag til en teori om bibliografi som videnskab. Han kalder den en metateori, idet genstanden for det bibliografiske arbejde er information i sproglig og fikseret form. I det hele taget kan man om de bibliografiteoretikere, som Nestler behandler her og om hans egen bibliografiopfattelse sige, at bibliografi nu ikke mere blot er den snævre "læren om bibliografiene", men må betragtes som et kommunikationsfag.

Nestlers nye værk er uhyre loyalt mod Schneiders original. Schneider skriver meget personligt og særpræget og Nestler har bevaret meget af Schneiders tekst, men korrigerer diskret, hvor det er nødvendigt. Her er også en del interessante henvisninger til nyere litteratur om bibliografisk teori og historie. Nogle

Prof.Dr.Friedrich Nestler og Kilian Nestler

godbidder fra Schneiders pen som er bevaret i Nestlers bog: ”--- og hvis de ikke er døde, så samler de endnu” (s.192) - om bibliofile bibliografer, der tilstræber fuldstændighed i deres bibliografier over originaludgaver. Schneider er skeptisk over for fuldstændighedssyndromet (et udtryk som dog vist ikke findes hos hverken ham eller Nestler). Schneider og Nestler er meget opmærksomme på at selektive og især anbefalende bibliografier skabes i en bestemt tid og bør skabes for et bestemt publikum: ”Samtidig med at man skaber lister over gode og bedste bøger, bliver der skabt usynlige lister over slette bøger” (s.189-90). Det er altså de bøger (dokumenter), der fravælges ved selektionen. De tilslutter sig begge Nietzsches ord: ”Enhver god bog er skrevet for én bestemt læser” (s.188). Derimod er Schneiders udtryk ”brudstykker af middelalderlig verdensanskuelse” om den katolske *Index librorum prohibitorum* vist udgået i den nye udgave; den sidste officielle udgave af denne bibliografi over bøger der er forbudt for de troende, udkom i 1948.

Den nye udgave er nok forøget med 30 %, - der står en del mere på hver side, men der er også gjort mere for, at man lettere finder sig til rette i bogen: der er klummetitler, nu og da marginrubrikker og kapitlerne er brudt op i mindre afsnit. Der er fodnoter men heldigvis også en samlet litteraturliste. Der er imidlertid som sædvanlig i tyske (og danske) bøger ofret for lidt plads til registret. Mange temaer, som er omtalt i bogen, fx om censur i bibliografier, kan man ikke finde via registret eller den ellers ret detaljerede indholdsfortegnelse.

Nestler er tidligere professor i biblioteksvidenskab og docent i Bibliografi ved Humboldt-Universitetet i Berlin. Han har skrevet talrige artikler og afhandlinger og bøger om bibliografi, og har været initiativtager til mange grundige studier af bibliografiteoretiske spørgsmål, der har udmøntet sig i diplom- eller doktorarbejder ved det nu hedengangne, hæderkronede universitet. Hans *Bibliographie*, 2. Aufl. 1989, hvis største del er en bibliobibliografi, men den indeholder også en teoretisk del, der er et af de få seriøse forsøg på at udforme en bibliografisk teori på et vestligt sprog.

Referencer

Nestler, Friedrich: *Bibliographie: Einführung in die Theorie, Methoden und Geschichte der bibliographischen Literaturinformation und in die allgemeinen bibliographischen Verzeichnisse*. 2., neubearbeitete Auflage. Leipzig, 1989. 420 s. (1. Aufl. 1977).

Nestler, Friedrich: Georg Schneider als Theoretiker der Bibliographie. – In: *L'organizzazione del sapere : studi in onore di Alfredo Serrai*. A cura di Maria Teresa Biagetti. Milano : Bonnard, 2004. S. 303-15.

Schneider/Nestler: *Handbuch der Bibliographie*. Begründet von Georg Schneider. 6. Aufl. Völlig neu bearbeitet von Friedrich Nestler. Stuttgart : Hiersemann, 1999. 726 s.

Simon, K.R.: *Bibliographische Grundbegriffe und Fachtermini*. [Oversat fra russisk af Friedrich Nestler]. Leipzig, 1972. 149 s.

Sammenfattende om Nestlers fortjenester sammenlignet med Schneiders værk:

- Værket er gennemført ajourført
- Klarere struktureret
- Helt ny indledning om bibliografisk teori
- Meget af Schneiders klassiske tekst er bevaret

Bibliotek.dk – automatisk bestilling

Af Anders-Henrik Petersen

Filosofien i bibliotek.dk er ganske enkel:

- * brugeren søger og finder det materiale, hun ønsker at bestille
- * bestillingen går derefter til det bibliotek, hvor brugeren i forvejen er indmeldt som låner (brugers "eget bibliotek")

Anders-Henrik Petersen

Databasekonsulent
Dansk BiblioteksCenter
ahp@dbc.dk

Automatisk bestilling

Hvis materialet haves på brugerens "eget bibliotek" sker der som oftest en linkning til den fundne post ned i bibliotekets eget web-katalog, hvor brugeren så foretager reservering/bestilling. Hvis det fundne materiale ikke findes på brugerens eget bibliotek, sendes der en bibliotek.dk-bestilling til brugerens eget bibliotek. Biblioteket modtager bestillingen enten på e-mail eller slår den op i BOB-basen, og tager stilling til om brugerens bestilling skal "konverteres" til en fjernlånsbestilling. Dette sidste sker nu manuelt, enten via BOB-basens viderestilling eller ved gensøgning og bestilling i DanBib

Brugeren skal altså i princippet ikke bekymre sig om, hvor materialet findes – endsiges spekulere i begreber som 'ILL' eller 'fjernlån'. Det overlades helt til de professionelle på brugerens eget bibliotek, om bestillingen skal effektueres ved et indlån fra et andet bibliotek, ved anskaffelse af materialet til egen samling eller på en tredje måde.

Dette princip har nu fungeret siden bibliotek.dk's start i efteråret 2000 - og brugerne har været tilfredse. Det samme har måske ikke altid været tilfældet med "de professionelle" – modellen indeholder et par svagheder:

- brugeren har måske fundet en udgave af ønsket materiale i bibliotek.dk, som ikke er anskaffet af eget bibliotek – men biblioteket har måske en anden (og lige så god) udgave
- der er ganske meget trivielt arbejde med at "konvertere" en bibliotek.dk-bestilling til en 'fuldblods' ILL-DanBib-bestilling. Også selvom det sker fra BOB-basens brugergrænseflade, hvor det kan udføres med 2-3 museklik

Udgaveproblemet

Dette "problem" har 2 årsager:

- katalogiserings- og formateringsregler, som bestemmer at forskellige udgaver af et værk beskrives i selvstændige bibliografiske poster – her skal hver udgave være repræsenteret i en selvstændig udgave
- de egentlige "dobbeltposter", hvor 2 poster burde være lagt sammen ("matchet") i DanBib/bibliotek.dk, men ikke er blevet genkendt af matchprogrammet – oftest på grund af "mangelfuld" katalogisering

Det sidste problem ("dobbeltposter") har vi over årene angrebet på mange forskellige måder: bedre matchrutiner i DanBib/bibliotek.dk, tilbud om undervisning, kontakt til enkelte biblioteker m.v. Vi kan nu (næsten) ikke nå længere med automatikken – resten er afhængig af bibliotekernes egen indsats.

Men problemet med de forskellige "rigtige" udgaver er ikke et spørgsmål om fejl m.m. i katalogisering. Se fx disse 2 nedenstående poster i DanBib:

Forskelligt forlag, udgivelsessted og -år, sidetal osv.; det er forskellige udgaver, som korrekt er fordelt på forskellige poster. Den øverste er lokaliseret til flere folkebiblioteker, bl.a. Københavns Kommunes Biblioteker, mens den anden haves af Statsbiblioteket – bare som eksempel!

Indtil nu er posterne blevet vist på samme måde i bibliotek.dk. Det betyder at en bruger, der har valgt Statsbiblioteket som "sit eget bibliotek", sagtens kan sende en bibliotek.dk-bestilling til SB på den udgave, som København har. Hvis brugeren har valgt "Favoritbibliotek", kan hun med det samme se et link til eget biblioteks katalog – men hun kan godt bestille den anden post alligevel.

"Værkvisning" i bibliotek.dk

Fra 3. version af bibliotek.dk (sat i drift den 12.10.2005) har vi introduceret "værkvisning" i bibliotek.dk. Det betyder, at bibliografiske poster, der beskriver forskellige udgaver, men repræsenterer det samme "værk", vises i en og samme "værkpost":

<p>BOG <u>Emery, Fred</u> Watergate : the corruption of American politics and the fall of Richard Nixon / Fred Emery. - 1. Touchstone edition. - New York : Touchstone, 1995. - xvi, 559 sider, 16 tavler i sort/hvid. - (A Touchstone book) ISBN: 0-684-81323-8 Opstilling i folkebiblioteker: 32.2863 FAUSTNR: 4 224 274 0 Emne: Nixon, Richard M.; Watergate; politiske forhold; præsidenter; USA; 1970-1979</p> <p>Accept</p> <p>BOG <u>Emery, Fred</u> Watergate : the corruption and fall of Richard Nixon / Fred Emery. - London : Jonathan Cape, c1994. - xviii, 542 s., tav. : ill, 25cm ISBN: 0224036947 Emne: Nixon, Richard M., Watergate Affair, 1972-1974</p>	<p>København (710100) Slå op Bestil Sønderborg Bibliotek (753700) Slå op Bestil Vejle Bibliotek (763100) Slå op Bestil Hovedbiblioteket i Århus (775100) Slå op Bestil Skive Bibliotek (777900) Slå op Bestil</p> <p><input type="text"/> Bestil</p> <p>SB Slå op Bestil Note: 2-97-1657</p> <p><input type="text"/> Bestil</p>
---	---

Brugeren skal stadig klikke på "se mere og vælg" (nemlig udgave) for at se, om hendes "favoritbibliotek" har materialet og evt. sende en bestilling. Men al information om dette er nu samlet i én post, hvad der giver et meget bedre overblik over et søgeresultat. Men værkvisning i sig selv løser ikke "udgave-problemet". Det gør så til gengæld vores næste tiltag: "Bestil på værkniveau".

Bestil på værkniveau

Formålet med "bestil på værkniveau" er:

- at gøre bestilprocessen mere overskuelig for brugeren
- at minimere antallet af bibliotek.dk-bestillinger, hvor brugerens eget bibliotek har en anden udgave end den konkrete der bestilles

Brugeren skal ikke længere vælge konkret udgave for at bestille (det er stadig en mulighed!). Men værkposten i eksemplet ovenfor vil blive udstyret med én bestilknop. Denne kan så anvendes af den bruger, der bare skal have "en eller anden" udgave af de poster, der vises. Hvis brugerens eget bibliotek har én af udgaverne, vil der blive linket til denne i bibliotekets web-katalog. Hvis brugerens eget bibliotek ikke er repræsenteret med en lokalisering på nogle af udgaverne, udvælger bibliotek.dk-programmet så "den bedste" til bestilling. "Den bedste" vil sige:

- den udgave, hvor lokaliseringerne ligger tættest på den lånevejsrækkefølge, som brugerens eget bibliotek har valgt
- sammenholdt med antal lokaliseringer (den udgave med flest lokaliseringer foretrækkes)

Model for automatisk fjernlån af bibliotek.dk-bestillinger

Men trods "bestil på værkniveau" lander der til sidst en bibliotek.dk-bestilling hos brugerens eget bibliotek, som skal efterbehandles manuelt, evt. laves til en bestilling til et andet bibliotek:

- så den ene bibliotekar siger: "Kan det ikke gøres automatisk?"
- den anden siger: "Er du tosset? Så aner vi jo ikke, hvad der bliver bestilt i andre biblioteker? Måske er det under anskaffelse ... måske skal vi anskaffe det selv?"

Vi har – på opdrag af Biblioteksstyrelsen – lavet en model for automatisk fjernlån af bibliotek.dk-bestillinger, som vi mener kan tilfredsstille både bibliotekar-1 og bibliotekar-2. For ikke at lave den ud i den blå luft er det sket i samarbejde med repræsentanter fra forskellige store og små forsknings- og folkebiblioteker.

Ideen i denne model er, at brugeren stadig ikke skal bekymre sig om, hvor det ønskede materiale i givet fald befinder sig rent fysisk. Hun skal som hidtil koncentrere sig om søge- og selektionsprocessen. Brugers eget bibliotek kan (i VIP-basen) opstille forskel-

Emery, Fred Watergate : the corruption of American politics and the fall of Richard Nixon Sprog: Engelsk Emne: Nixon, Richard M. ; Watergate ; politiske forhold ; præsidenter ; USA ; 1970-1979 BOG: 1. Touchstone edition. Touchstone, 1995. (A Touchstone book) Se mere og vælg ... BOG: Times Books, 1994 Se mere og vælg ... BOG: Jonathan Cape, c1994 Se mere og vælg ...	 Vælg udgave før du bestiller
--	--

lige betingelser for hvornår (og hvornår ikke) automatisk fjernlån accepteres. Ligeledes kan långivende biblioteker opsætte betingelser og parametre for accept af disse bestillinger. Bestilsystemet udvælger så det bibliotek, der hurtigst kan effektuere fjernlånet.

Konkret sker der følgende: Når bibliotek.dk har udvalgt en bestemt post til bestilling på brugerens eget bibliotek, er bestil-processen slut for brugeren. Bestillingen overtages nu af BOB-systemet, som vil undersøge fem punkter:

1. Accepterer brugerens eget bibliotek, at en bestilling af denne type udføres som automatisk fjernlån?
2. Er der långivende biblioteker (lokaliseringer), der ligeledes har sagt ja til at modtage bestillinger af denne type automatisk?
3. Hvis "ja": er der nogle, der vil udlåne det ønskede materiale?
4. Hvis "ja": er der nogle biblioteker, der kan levere inden for den interesseperiode, som brugeren har angivet i bibliotek.dk?
5. Og hvis "ja": hvilket bibliotek vil levere først?

Til hvert af disse punkter kan svaret også være "nej" – og i så fald lander bestillingen som en bibliotek.dk-bestilling til "brugerens eget bibliotek", præcis som i dag. Men hvis svaret er "ja" til alle spørgsmål, vil BOB-systemet sende bestillingen som en DanBib-bestilling til det bibliotek, der kan levere materialet først. Dette bibliotek vil altså modtage en almindelig DanBib-fjernlånsbestilling afsendt fra "brugerens eget bibliotek". Og brugerens eget bibliotek vil modtage en sædvanlig DanBib-kvittering. Det, der startede som en bibliotek.dk-bestilling, er altså endt som en fjernlånsbestilling, uberørt af menneskehånd.

De tekniske forudsætninger

Dette kræver selvfølgelig lidt af de deltagende biblioteker. For bibliotek.dk-biblioteket ("brugerens eget bibliotek") kræves ikke noget særligt, rent teknisk. De skal udfylde et nyt afsnit i VIP-basen for en række udvalgte materialekategorier:

- ja/nej til automatisk fjernlån af bibliotek.dk-bestilling for denne type materiale

- materialet må ikke være nyere end (antal dage)
  - positivliste over långiver-biblioteker, som bestillinger automatisk må sendes til
- Biblioteker til positivlisten kan kun vælges ud fra de biblioteker, der selv (som långiver) har sagt "ja" til automatisk fjernlån af den pågældende materialetype.

Biblioteker der modtager bestillinger: hvert bibliotek udfylder i VIP-basen for en række materialekategorier følgende:

- ja/nej til modtagelse af automatisk genererede bestillinger
- materialet må ikke være nyere end (antal dage)

Et bibliotek kan i denne model frit vælge både at være "låntager" og "långiver" – eller kun én eller ingen af delene.

Derudover skal biblioteket kunne levere automatisk oplysning om tilgængelighed og leveringsperiode (såkaldt "holdings") for det bestilte materiale. Dette kan p.t. ske med Z39.50-opslag til "Z-bestil-biblioteker" (som Netpunkt gør allerede i dag i ca. 60 biblioteker). Men for at det skal blive rigtigt interessant, skal alle danske bibliotekssystemleverandører kunne levere tilsvarende oplysninger. Pt. har flere systemleverandører dette på deres udviklingsplan.

Projektets status

"Automatisk fjernlån" har været på bibliotek.dk-udviklingsplanen i 2005 (undersøgsfase), og er også sat på i 2006 (implementering). Pt. arbejder vi med en testudgave af systemet, som vi regner med bliver færdig til afprøvning blandt testbibliotekerne i løbet af 1. kvartal 2006.

E-læring handler også om informationsarkitektur (IA)

Af Laila Maria Jensen

E-læring er ofte et lovende alternativ til mere traditionel træning, som kræver undervisere, fysiske lokaler og forplejning. Imidlertid er det vigtigt, at e-læring baseres på brugernes reelle behov frem for, hvad der rent teknisk kan lade sig gøre.

Laila Maria Jensen
User Experience Engineer
ejsolutions – NNIT
lmsj@nnit.com

Som leverandør af IT løsninger til såvel den private som den offentlige sektor oplever vi i NNIT i øjeblikket et boom i ønsket om e-læring i forbindelse med lancering af nye løsninger, såvel websites som applikationer.

Fordele ved e-læring

E-læring har da også mange fordele, ikke mindst økonomiske, idet de traditionelle omkostninger til undervisere, lokaler og forplejning minimeres. Den store efterspørgsel skyldes endvidere, at e-læring i udpræget grad understøtter "Learning on Demand" (LoD) – at læring har optimale vilkår i forbindelse med et reelt behov.

Dette betyder naturligvis ikke at e-læring er optimalt i alle situationer, og overvejelserne omkring, hvorvidt e-læring tilbyder noget ekstra i forhold til traditionel undervisning, udarbejdelse af manualer eller hjælpearkiver, bør fylde meget i de indledende overvejelser. Vores erfaring er, at e-læring blandt andet er hensigtsmæssig i forbindelse med for eksempel IT systemer til administrative rutiner som tidsregistrering og dokumenthåndtering. Dette skyldes blandt andet, at der ofte kommer nye medarbejdere, som skal kunne udføre rutinerne fra dag ét, og hvor træning derfor er essentiel. Et helt andet område, hvor e-læring kan anvendes med stor fordel, er i forbindelse med betjening af maskiner, hvor et videoklip ofte kan bidrage med detaljer, som kan være svære at beskrive i en tekst.

Faldgrubber

I forbindelse med udarbejdelsen af e-læringsmoduler er der imidlertid også flere faldgrubber. Rent teknisk er det let at udarbejde moduler, hvilket betyder, at de ofte udarbejdes af medarbejdere uden forudgående erfaring med hverken e-læring eller formidling og uden reelt budget.

En anden faldgruppe er moduler, som udarbejdes med stort budget, men med voldsom fokus på, hvad der teknisk kan lade sig gøre, og som derfor er spækket med video, lyd og animation. I begge tilfælde ses ofte moduler, som tager udgangspunkt i systemets funktionalitet frem for brugerens behov, hvor det reelle indhold er indskrænket til en opremsning af funktionalitet og alt for lange tekster. Reelt svarer dette til en kørelærer, der underviser ved at gennemgå instrumentbrættet og pedalernes funktion slavisk. For langt de fleste vil dette ikke være tilstrækkeligt til at lære at køre bil. Her bliver funktionernes kontekst vigtig: "Du starter ved at træde på koblingen, sætte i gear, træde på speederen, mens du samtidig letter på koblingen."

Hvis e-læring skal blive en succes er det vigtigt, at modulerne matcher brugssituationen og opfylder brugerens reelle behov. Samtidig skal e-læring være den letteste måde at tilegne sig den nødvendige viden på eller, som minimum være den metode, der matcher en del af brugerskabens behov på bedste vis.

Behov for Informationsarkitektur

Informationsarkitekter er netop trænet i at afdække brugernes profiler, og som led i udviklingen af e-læring bør de som minimum kunne besvare følgende "klassiske" IA spørgsmål:

1. Hvad er formålet?
Hvorfor ønskes e-læringsmodulerne og hvilke behov skal opfyldes? Hvad er budskabet?
2. Hvem er målgruppen? Brugerprofiler, herunder alder, erfaring, læsehastighed, tilgængeligt udstyr, brugsfrekvens osv.
3. Hvordan skal opbygningen være?
Antal moduler - et langt modul eller mange korte?
Struktur i moduler samt mellem moduler
Navigation indenfor og på tværs af moduler
Interaktion: Demo, øvelse eller test

Først når svarene på disse spørgsmål er på plads, er det tid til at definere, hvor og hvordan video, lyd og animationer med fordel kan anvendes for at forstærke budskabet.

E-læring skal være den letteste måde at tilegne sig den nødvendige viden på

Hvis e-læring skal blive en succes er det vigtigt, at modulerne matcher brugssituationen og opfylder brugerens reelle behov.

Da e-læringsmoduler kan betragtes som mini IT applikationer, må det ses som et naturligt led i udviklingsprocessen at udarbejde en IA. Hvis vi ikke husker dette, ender e-læring som mange websites i 1990'erne – teknologien styrede opbygningen, formålet var uklart og brugen lig nul.

For e-læring vil det blive begyndelsen til enden. Hvis modulerne ikke specifikt er målrettet de behov for læring, brugerne har, vil de ikke blive brugt. Jeg vil ikke argumentere for: ”– at mange brugere er lig en succes”, men derimod for det omvendte ”– at ingen brugere meget ofte er tegn på en fiasko”.

Konklusionen er derfor, at informationsarkitektur er mindst lige så vigtig for udarbejdelsen af e-læring, som for alle andre IT løsninger – læring handler om indhold, ikke om indpakning!

Rum til læring

Af Carsten Primdahl

“Do good architects necessarily make good authors? And vice versa? Mostly I would say not. For reasons similar perhaps to the reasons, that most birds do not make good ornithologists. But this takes nothing away from the beauty of their feathers or the sureness of their flight.”¹

Af Carsten Primdahl

Arkitekt
CEBRA a/s
cp@cebra.info

Måske forholder det sig sådan – alligevel er det i dag en del af arkitektens arbejde, som i næsten ethvert andet fag, at formidle indhold og form på tværs af faggrænser. Følgelig har vores tid – omskifteligheden og kompleksiteten gjort værket til et kollektivt produkt og kommunikation i tilblivelsesprocessen en utrolig vigtig del heraf.

Det opleves på den måde at fagenes hastigere udvikling, dybde og kompleksitet resulterer i en større grad af specialisering – og hvordan skulle det ellers være? Som Peter Hesseldahl beskriver det – at forsøge at holde sig 100 % orienteret, vil svare til at slukke tørsten med en brandslange. Derfor skaber vi bl.a. mening i specialiseringen, og netop derfor er evnen til at kommunikere og formidle på tværs en forudsætning for, at specialviden ikke forbliver specialviden, men sættes i spil med det tværfaglige for at blive gjort brugbar.

Der er på denne måde, skabt et behov for rammer, som understøtter fordybelse og udveksling i de videnstunge institutioner og organisationer. Sammenholdt med den seneste viden om menneskets adfærd, hvordan hjernen fungerer, forskellige intelligenser og læringsstile, skaber det grundlaget og kravene for udformning og indretning af morgendagens arkitektur til læring og kommunikation.

Proces

Det er en rigtig god idé at tænke sig om, før man laver en liste over ønsker – de kan være radikalt forskellige fra et virkeligt behov. I opstartsfasen disponeres ca. 80 % af en byggesums økonomi, uden man rigtig ved, hvad man taler om – man er lige begyndt, man kender knapt hinandens faglighed og værdier eller opgavens indhold. For at kvalificere løsningerne og indholdet og få et større udbytte af rådighedsbeløbet/budgettet, integreres udvikling som en naturlig del af hele projektførelsen, og de forskellige fagligheder sættes i spil på tværs.

En anden interessant udvikling er betragtningen og konstitueringen af projektet som vidensbaseret forretningsmodel. Dels er fremtiden noget af det sværeste at spå om, og fremtidssikring kan derfor være en svær diskussion. Derfor er der sund fornuft i at konsultere de egentlige brugere – de befinder sig i materien og fornemmer strømningerne. Brugere kommer med input på flere niveauer – det fagligt teoretiske grundlag, de praktiske aspekter og de mulige retninger, som udviklingen kan gå i. Udover anvendelsen af brugerens kompetence, i den såkaldte bottom-up proces, giver den en positiv sideeffekt – et ejerskab som i sidste instans kan påvirke projektets bæredygtighed. Projektets udvikling forsætter jo efter den dag nøglen overdrages – indholdet ændres over tid. Arkitekten indgår i denne form i udvikling og visualisering af programmet og dermed kvalificering af indholdet og den merværdi, der opnås.

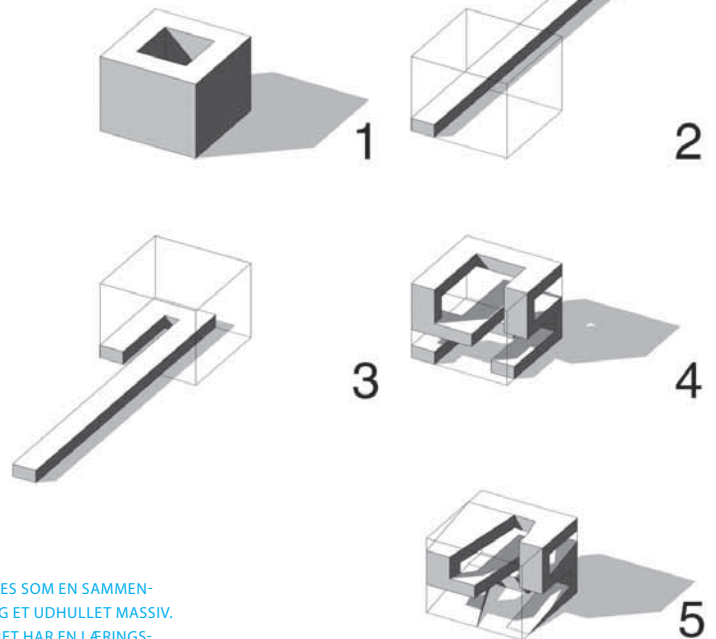
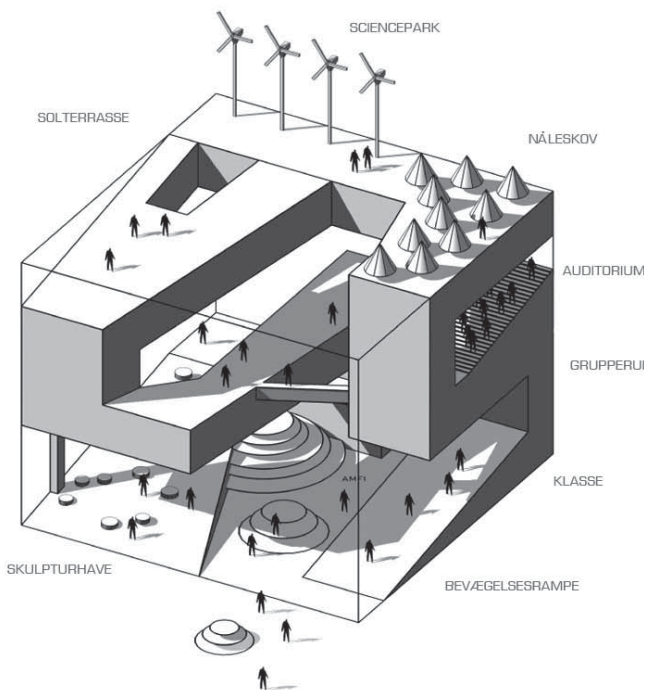
Derfor bliver begrebet fleksibilitet eller endnu bedre ”multifleksibilitet” ofte en undskyldning for at tage en beslutning – netop at man kan ændre eller tilpasse forholdene til den aktuelle situation. Derved behøver man ikke tage stilling til noget, man kun kan gisne om. Men med fleksibiliteten dør det specifikke og unikke – alt kan det hele og måske endda alligevel næsten ingenting. Flexibiliteten udtømmer så at sige mangfoldigheden (peger tilbage på læringssituationen). Selvfølgelig er det ikke et spørgsmål om at vælge udelukkende det ene eller det andet – men at finde den rigtige balance mellem mangfoldighed og fleksibilitet – og som ordet multifleksibilitet antyder – en specificeret fleksibilitet.

Organisering

Viden organiserer sig uafhængigt af tyngdekraften og verdenshjørnerne og derfor skal der en oversættelse til, når projektet skal konkretiseres. Som udgangspunkt er en række radikale modeller et redskab til at ombryde vores traditionelle opfattelse af, hvordan tingene forholder sig og placeres i forhold til hinanden. Ved at skifte optik kan man belyse forskellige forhold, der vedrører enkle aspekter – eksempelvis synergier eller andre relationer som lyd- og lysforhold, flow og logistik, samt rum til fordybelse og udveksling m.m. Modellerne vil belyse nogle problematikker som kan være modsatrettede og heri ligger den egentlige udfordring – at skabe flest sammenfald mellem modellerne og på den måde tilgodese den mangfoldighed af krav, som stilles til det videnstunge byggeri.

Der er på denne måde, skabt et behov for rammer som understøtter fordybelse og udveksling i de videnstunge institutioner og organisationer

MELLEMRUM/FLOWAREAL

- 1: UDGANGSPUNKTET ELLER RAMMEN: ET MASSIV
- 2: BYGNINGSVOLUMENET UDLAGT SOM EN STOK
- 3: STOKEN FOLDES
- 4: STOKKEN FOLDES IND I RAMMEN SOM EN KNUDE
- 5: KNUDEN BEARBEJDES FORMMÆSSIGT

DEN VISTE MODEL KAN BÅDE SES SOM EN SAMMENFOLDET STOK ELLER KNUDE. OG ET UDHULLET MASSIV. POINTEN ER, AT MELLEMRUMMET HAR EN LÆRINGSMÆSSIG BRUGBARHED.

Gange og korridorer har sin oprindelse i den engelske herskabsbolig, hvor tjenestefolket kunne bevæge sig uden at genere herskabet. Korridoren ses ofte i det industrialiserede erhvervsbyggeri, som en slags fordelingskanaler mellem A og B. Opfattelsen af bevægelse og ruten som noget adskilt fra det egentlige ærinde har ændret sig til at blive en opdagesrejse, hvor den gående stimuleres ved at blive stillet overfor forskellige situationer, der kan motivere til deltagelse, inddragelse eller blot fungere som inspiration. Samtidig er dette tidligere sekundære areal, nu rammen omkring det planlagte såvel af det uplanlagte møde og i den grad skabelsen af sociale og faglige relationer. Flowarealer inddrages på ligefod med fagcentre, som et aktivt læringsrum, hvor især de bløde kompetencer udvikles. Det er også i disse arealer den rumlige kontrast/graduering mellem det private og offentlige, eller det fagfaglige og fælles faglige defineres. Dette gøres bl.a. ved bearbejdning af synlighed og skala.

Læringsituationens iscenesættelse

Det vi kender fra os selv - er i virkeligheden også det der er udgangspunktet for iscenesættelse af læringsituationen. Vores øgede kendskab til hvorledes hjernen fungerer, giver os nogle redskaber til at skabe de optimale fysiske betingelser. Men der findes ligeså mange forskellige hjerner, som der findes mennesker

og derfor er det svært at skabe ét universarium, der tilgodeser alle. Vi kender fra vores egne læringsituationer, hvorledes vi indretter os, når vi enten skal fordybe os eller reflektere, når vi skal føre en frugtbar samtale eller skal modtage en-vejs-kommunikation. Nogle fungerer bedst i fuldt dagslys, mens andre bedre kan koncentrere sig under arkitektlampens skær. Nogle sætter musik på eller arbejder bedst i det offentlige rum, mens andre skal have absolut stilhed – nogen spiser eller skal være fysisk aktive på anden måde. Vi kender også fornemmelsen af andægtighed uden nødvendigvis at være troende, ved at bevæge os i religionernes rum, eller den mere løsslupne atmosfære på markedspladsen. Farver har indvirken på vores sindstilstand – vi beskriver dem som glade eller dunkle, stærke eller svage, og sammen med formen og mønstret, hensætter de os i et humør. Lys, lyd, skala og farver er arkitektoniske redskaber til at skabe rammerne om læringsituationen – og den mangfoldighed, der imødekommer det enkelte individs mulighed for at finde sted og rum til netop sin læringsituation.

Case 1 – mellemmrummet – input til faglig diskussion i SKUB-projektet

SKUB-projektet i Gentofte Kommune er arbejdstitlen for en række til- og ombygninger af eksisterende skoler, samt nybygning af enkelte skoler. Udover at være et udbygningsprojekt er

det også et udviklingsprojekt, hvor den enkelte skole gennemgår et procesforløb baseret på skolens værdier. Eftersom skolernes størrelser er baseret på en normering med det formål at sikre en indholdsmæssig kvalificering, er det oplagt at kigge på de sekundære arealer for at optimere den samlede brug. "Mellemmrummet" er et tankeprojekt, der specifikt vedrører potentialet i mellemmrummene og aktivering af disse. Vejen fra A>B nuanceres ved smutveje og omveje, der laves gennemskæring og åbnes til fagkerne, så fagligheden udstilles til inspiration. Der indarbejdes rum i forskellige skalaer, så de fagspecifikke rum kan inddrage de omkringliggende arealer til projekt- og gruppearbejde. Forskellige betoner og temaer lægges nedover zoner af mellemmrummet, så mangfoldigheden og det stedspecifikke opstår.

Case 2 – Ordrup Skole

Ordrup Skole² mindede mest af alt om en kasernebygning, der vendte omgivelserne ryggen med den lille undtagelse, at midt i aksialiteten lå skolens gårdtoilet i stedet for hovedindgangen. Plankonfigurationen var som en 3-længet gård, der fastholdt skolegården i midten. Derudover var der to andre bygninger, der lå som satellitter omkring hovedbygningen og primært husede indskoling og fritidsordning. Gangarealer lå ensidigt mod gårdrummet

Vi kender også fornemmelsen af andægtighed uden nødvendigvis at være troende, ved at bevæge os i religionernes rum, eller den mere løsslupne atmosfære på markedspladsen.

Case 2: Ordrup facade

Hele skolens opbygning er baseret på en infrastrukturel sammenkobling af de forskellige fagområder i synergikæder, og placering af tilhørende trin i umiddelbar kontakt hermed.

på hver af hovedbygningens etager og udgjorde ca. 25 % af skolens samlede areal. Selvsagt en struktur, der ikke lagde op til meget fællesskab udover toilettet – og derfor var skolens værdibaserede ønsker at skabe mødesteder, gennemsigtighed og ét stort fællestov. Forsatte man arealfordelingen som udgangspunkt med samme forhold mellem klasseværelse og gang, ville dette give 100m² til at dele ud på de tre hovedønsker. Derudover var der et stort ønske om rumlige relationer fagene imellem i form af synergier og fællesbrug for at imødekomme de tværfaglige projektføløb. Løsningen blev paradoksalt nok at tilføre endnu mere infrastruktur i form af en tre-dimensionel kortslutning af hovedbygningen. Skolen kobles nu sammen af en gårdbygning og et overdækket gårdrum med gangbroer, så der opstår en rundgang i 8-tals form. Derudover er gårdbygningen organiseret som en forstørret ligeløbstrappe, i form af

auditorier, der binder etagerne sammen, både rumligt og programmatisk. Slutteligt er der påtænkt tilkobling til den nye udskolingsbygning, som ligger decentralt fra hovedbygningen mod nord – på vej mod Ordrup Gymnasium. Hele skolens opbygning er baseret på en infrastrukturel sammenkobling af de forskellige fagområder i synergikæder, og placering af tilhørende trin i umiddelbar kontakt hermed. Den rumlige sammenhæng muliggør projektorienteret undervisning, der vil have det svært som lektionsbaseret. Derfor kan man i et forløb gå fra den ene aktivitet til den anden, når det passer ind i processen frem for i skemaet – her kan der arbejdes med deadlines i stedet for lektioner.

Til enhver tid søges den enkelte faglighed styrket i form af sin indretning og synliggørelse. Eksempelvis indeholder det naturfaglige område, rum til teori og praktik, men også i høj

grad sanselighed og oplevelse. Ved siden af den tørre biologi (bogstaveligt talt) findes der et vådlab, der dels har kig til et væksthuse og dels kan åbnes med et rullegitter mod det tilstødende fællesareal. Vådlab er lavet som et vådrum, hvor de lave kummer og industri-håndbruserne hængende fra loftet, giver rummet et næsten bioteknologisk laboratorie udseende – i børnestørrelse. Væksthuset bliver også kaldt junglebiffen. I Junglebiffen sidder man mellem planterne på trappeniveauerne og modtager en del af sin undervisning eller ser en ”open-air” film på væggen mod syd. Lyd, lugt og fugtighed skaber den sanselige iscenesættelse og nære kontakt mellem rum og undervisning.

¹ www.archinect.com

² Ordrup Skole er et samarbejde mellem Søren Robert Lund Arkitekter og CEBRA.

IOS Press Journals

IOS Press is a rapidly expanding Scientific, Technical, Medical and Professional publishing house focusing on a broad range of subject areas, such as; medical science, healthcare, telecommunication, artificial intelligence, information and computer science, parallel computing, physics and chemistry, environmental science, and other subjects.

Subscriptions include online access, online only subscriptions are also available.

Biochemistry / Medicine:

BioFactors
Biorheology
Clinical Hemorheology and Microcirculation
Electronic Journal of Pathology & Histology
In Silico Biology
International Journal of Risk and Safety in Medicine
Journal of X-Ray Science and Technology
Pharmaceuticals Policy and Law
Pharmacotherapy
Reviews in Toxicology
Spectroscopy

Cancer:

Breast Disease
Cancer Biomarkers
Cellular Oncology
Disease Markers
Human Antibodies

Chemistry:

Cheminformatics

Computer & Communication Sciences:

Applied Ontology
Fundamenta Informaticae
Informatica
Integrated Computer-Aided Engineering
Intelligent Data Analysis
Journal of Computational Methods in Science and Engineering
Jrnl. of Computer Security
Jrnl. of High Speed Networks
Jrnl. of Integrated Design & Process Science
Jrnl. of Intelligent and Fuzzy Systems
Journal of Visualization
Mobile Information Systems
Scientific Programming
Shock and Vibration
Space Communications
Web Intelligence and Agent Systems

Artificial Intelligence:

AI Communications
International Journal of Artificial Intelligence in Education
International Journal of Hybrid Intelligent Systems
International Journal of Knowledge-Based and Intelligent Engineering Systems

Environmental Sciences:

Asian Journal of Water, Environment and Pollution
Environmental Policy and Law
Journal of Environmental Sciences

Information Sciences:

Education for Information
Information Services and Use
I-Ways, The Digest of Electronic Commerce

Mathematics / Electronics / Mechanics:

Asymptotic Analysis
International Journal of Applied Electromagnetics and Mechanics
Strength, Fracture and Complexity

Neurosciences:

Behavioural Neurology
Journal of Alzheimer's Disease
Journal of Vestibular Research
NeuroRehabilitation
Restorative Neurology and Neurosciences

Rehabilitation / Assistive Technology:

Bio-Medical Materials and Engineering
Isokinetics and Exercise Science
Journal of Back and Musculoskeletal Rehabilitation
Journal of Vocational Rehabilitation
Occupational Ergonomics
Technology and Disability
Technology and Healthcare
Work; A journal of Prevention, Assessment & Rehabilitation

Social Sciences:

Human Systems Management
INFORMATION – KNOWLEDGE – SYSTEMS
Management
Information Polity
Intervention Research
Journal of Economic and Social Measurement
Statistical Journal of the United Nations Economic Commission for Europe

For free sample copies, please go to

www.iospress.nl

Other enquiries:

Jan Norbye
Jomsborgvej 22
DK-3650 Ølstykke
jnorbye@tiscali.dk

VISIT OUR WEBSITE AT WWW.IOSPRESS.NL

IOS
Press

MEDVID II – en arbejdende videnklynge

Af Morten Pilegaard og Tanja Hansen

Evnen til effektivt at tilegne sig ny viden er vigtigere i dag end nogensinde før. Viden er blevet den vigtigste produktionsfaktor i den moderne virksomhed og videndeling er blevet et nøgleord i den politiske diskurs.

Morten Pilegaard
director, professor
mpi@asb.dk

Tanja Hansen
communications manager
tha@asb.dk

Center for medicinsk Fagsprog
Handelshøjskolen i Århus

Den nødvendige videndeling

Rationalet bag videndeling er ressourceoptimering. Teoretisk er videndeling blevet adresseret fra talrige vinkler, hvor fokus især har været på forståelse af hvilke rammer, der skaber produktive betingelser for videndeling, og hvordan eksisterende viden deles.

Praktisk ses videndeling oftest udmøntet virksomhedsinternt. Inden for videndelingsområdet har særligt 'communities of practice' været en produktiv tilgang til studiet af processerne og mekanismerne i videndeling. 'Communities of practice' kendetegnes sædvanligvis ved, at deltagerne har et fælles omdrejningspunkt i forhold til et givet videnområde og en given praksis, som dets deltagere har udviklet i fællesskab for at håndtere typiske opgaver inden for dette videnområde. 'Communities of practice' opstår oftest i professions- og/eller virksomhedsinterne fællesskaber, og viden og praksis i sådanne fællesskaber er ofte 'tavs' og vanskelig at omsætte i kodificerede videnudsagn, der kan deles og gøres til genstand for validering og integration i fællesskabets distribuerede vidensamlinger. Viden forbliver derfor ofte flygtig og tavs, og videndeling foregår kun sjældent mellem 'communities of practice' og på tværs af organisatoriske og faglige skel. Med tab af mulige synergieffekter til følge.

Det nødvendige fællesskab

Der er i disse år særlig opmærksomhed på samarbejdet mellem forskning og erhvervsliv, hvor skodderne mellem de respektive videns- og praksismiljøer fortsat er så godt som vandtætte. Det manglende samarbejde betragtes som en af de væsentligste hindringer for udfoldelsen af såvel videns- som produktionspotentialer. På universiteterne findes en masse viden, der kan og bør omsættes til brug for dansk erhvervsliv. Samtidig sidder beskæftigede i det private erhvervsliv inde med en viden, der pga. sit praktiske perspektiv og sin erfaringsmæssige karakter er værdifuld for forskerne. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (MVTU) understøtter derfor samme gennem såvel programpolitiske erklæringer som etablering af diverse puljeordninger, der har til hensigt at fremme dette samarbejde.

Dette sker i erkendelse af, at der er brug for samarbejdsmodeller, der gør det nemt for private virksomheder og offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner at udveksle viden og for 'communities of practice' at ekspliciterer og distribuere fællesskabernes tavs viden. Sådanne modeller bør skabe betingelser for en eksplicitering af den viden, der til enhver tid er i en virksomhed og i 'communities of practice', og skabe grobund for den potentielle synergieffekt, der ligger i mødet mellem det anvendelsesorienterede virksomhedsperspektiv og det teoretiske universitetsperspektiv.

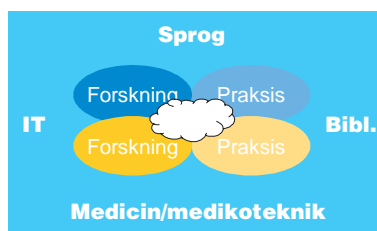
I projektfællesskabet MEDVID II – en medicinsk videnklynge – udvikler vi sådanne generiske modeller gennem etablering af et videnfællesskab – også kaldet en videnklynge. Videnklyngen kan betragtes som værende opbygget af en flerhed af overlappende, komplementære videns- og praksisfællesskaber, og den udgør en dynamisk eller "levende" videnbase, der modsat databaser muliggør eksplicitering, håndtering og deling af viden. Hvor videndeling traditionelt foregår virksomheds- eller concerninternt, og hvor 'communities of practice' normalt er lokale svar på lokale problemer, er videnklyngen en model, der understøtter effektiv videndeling på tværs af organisatoriske, faglige og andre skel og ekspliciterer organisationens erfaringsbaserede eller 'tavs' viden. Videnklyngens arbejde understøttes af informations- og kommunikationsteknologiske (IKT) applikationer udviklet til netop at ekspliciterer viden og fremme videndeling. Frem for alene at være et spørgsmål om organisationens interne ressourcefordeling placeres den praktiske viden centralt og på linje med universiteternes teoretiske viden. Således skabes et potentielt meget frugtbart møde mellem teori og praksis: de private virksomheder får adgang til ny viden fra forskningen, og de offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner får adgang til viden, som den opfører sig i kontekst, og som den bruges i praksis.

Videndeling foregår kun sjældent på tværs af organisatoriske og faglige skel med tab af mulige synergieffekter til følge

MEDVIDs virtuelle rum

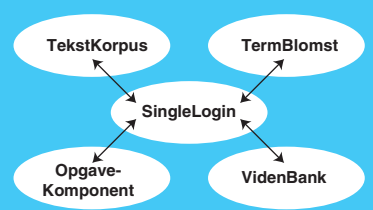
Hvad gør videnklyngen?

- Ekspliciterer tavs viden
- Samler, validerer, integrerer viden
- Giver adgang til ekstern viden
- Skaber synergi gennem kompetencemøde og ressourcensamarbejde
- Skaber specialisering i klyngen
- Frigør ressourcer i plus-sum-spil

Hvordan gør den det?

Generiske modeller & virtuelle værktøjer

Videndeling er i Projekt MEDVID II et bytteforhold, ikke en afgivelse af magt. Litteraturen om videndeling har typisk betragtet videndeling som et spørgsmål om at overtale deltagerne til at afgive værdifuld viden til andre, der eventuelt kunne være konkurrenter. Og hvorfor dele værdifuld viden med konkurrenter? I Projekt MEDVID II har udgangspunktet været et andet. Vi har støttet på, at man gerne ville dele sin viden med andre; man ved godt, at ny viden er nødvendig og kan hjælpe til at løse opgaver mere effektivt. Ved etablering af et simpelt bytteforhold som det styrende princip bag udformningen af vores applikationer, er det lykkedes os at eksemplificere en ny holdning til videndeling, hvor videndeling ikke er en potentiel magtafgivelse, men et spørgsmål om udbytte. Deltagerne er interesserede i videndeling på baggrund af de lave krav til ressourcer, deltagelsen kræver af dem, og på baggrund af et udbytte i form af bedre intern ressourcefordeling og adgang til ny viden, de ikke kan finde andre steder.

Projekt MEDVID II

Projekt MEDVID II er et tværfagligt, tværorganisatorisk samarbejde – en arbejdende videnklynge – med deltagelse af Handelshøjskolen i Århus, Bibliotek og Videncenter, Center for Medicinsk Fagsprog, Ergoterapeut- og Fysioteraputuddannelserne i Holstebro, cvu vita og aktuelt 38 it-firmaer, medikotekniske og farmaceutiske firmaer og forskningsinstitutter. Videnklyngen støttes med it-udviklingsmidler fra Jysk-Fynsk IT-korridor under

Videnskabsministeriet og udvikler, tester og produktmodner en række IT-værktøjer, der skaber et virtuelt rum omkring deltagerne og gennem værktøjerne binder læring og videnproduktions- og delingsprocesser sammen til en enhed: Termblomsten er således et dynamisk, generisk, webbaseret terminologistyrings- og videndelingsredskab, der sikrer en sammenhængende og konsistent terminologi, fastlægger branche- og industrispecifikke begrebsdefinitioner, sikrer validering og autorisering af terminologien, og sparer ressourcer hos deltagerne, fordi de kan trække på fælles, webtilgængelig, autoriseret viden. TekstKorpus er et redskab til tekstbaseret videndeling, hvor man kan søge efter bestemte tekstgenrer i en- eller flersproglige tekstsamlinger og eksempelvis se, hvorledes ord og vendinger tidligere har været anvendt og oversat. VidenBanken viser modeller for typiske måder at strukturere og formulere bestemte tekstgenrer på, og formidler resultater af sprogforskning til praksismiljøerne. OpgaveKomponenten understøtter arbejdsprocessen omkring opgaver direkte via web og skaber overblik og sammenhæng mellem de forskellige undervisningsressourcer for både undervisere og studerende. Alle applikationerne vil på sigt blive bundet sammen og udgøre et net omkring den lærende, videndende videnklynge.

Den kommunikerende organisation

Sprog og kommunikation er centrale elementer i en videninstitutions eller en organisations output – uanset om der arbejdes intensivt med

sprog i en oversættelse, om sproget bruges til conceptualisering af begreber eller formidling af viden, eller om sproget bruges som redskab til kommunikation af målsætninger eller til formulering af årsrapporter, daglig korrespondence mv. Særligt i dag, hvor vidensomsætningshastigheden inden for de faglige miljøer er eskalerende og stedse mere tværfaglig, og hvor internationalisering og øget kommunikation følges ad i en stadigt mere intensiveret kurve, er det derfor nødvendigt at supplere sine medarbejdere med et redskab til opsamling og deling af deres sproglige kompetencer. Det er nødvendigt at se kommunikation som et strategisk redskab på linie med virksomhedens øvrige redskaber. Det er en klar melding fra virksomheder såvel som myndigheder, at bevidstheden herom og viljen til at prioritere kommunikation er stærkt stigende. Det er ligeledes klart, at kommunikation på tværs af vidensområder både nationalt og internationalt bliver af stadig større betydning i takt med globaliseringen.

Redskaber som TermBlomsten og TekstKorpus gør det nemt at etablere den enhed i det sproglige output, der kræves af en effektiv organisation i dag: branche- og industrispecifikke begrebsdefinitioner, autoriseret fagterminologi, anerkendte varianter og veletablerede og autoriserede oversættelser samles i ét værk. I organisationens interne opslagsværk kan tilføjes alt mellem himmel og jord, så længe det godkendes som relevant af organisationens tekstadministrator. Det giver en stor frihed for den enkelte deltager til at etablere egne

Projekt MEDVID II er et tværfagligt, tværorganisatorisk samarbejde

– en arbejdende videnklynge med deltagelse af:

Handelshøjskolens Bibliotek Århus

Center for Medicinsk Fagsprog, Handelshøjskolen i Århus

Ergoterapeut- og Fysioteraputuddannelserne i Holstebro, cvu vita

38 it-firmaer, medikotekniske og farmaceutiske firmaer og forskningsinstitutter

sprog- og kommunikationspolitikker, uden at kvaliteten af det samlede indhold går tabt. Vores applikationer gør det nemt at definere en sprog- og kommunikationspolitik og at anvende oversættelser, begreber og videndata korrekt og i overensstemmelse med den vedtagne politik.

Sundhed: Et vækst- og indsatsområde med kommunikation i centrum

MEDVID II arbejder casebaseret inden for området sundhedsfaglig og medikoteknisk kommunikation, der er et af de områder, hvor de økonomiske interesser er store. Medico/sundhed er et nationalt styrkeområde ifølge Erhvervsfremme Styrelsens erhvervsanalyse fra marts 2001. Medico/sundhed er desuden ifølge analysen det af de danske ressourceområder, der klarer sig bedst i den internationale konkurrence, og det har potentialet til at nå op blandt verdens fem førende områder. En af de helt centrale udfordringer, der skal løftes, for at dette potentiale kan realiseres, er ifølge Erhvervsfremme Styrelsen, bedre videndeling og kommunikation inden for området. Og netop her forventer vi, at videnklyngekonceptet og de etablerede modeller og udviklede redskaber vil vise solide resultater. Videnklyngen har vist et betydeligt potentiale og har kunnet understøtte videndeling både i og mellem 'communities of practice' og på tværs af faglige og organisatoriske skel inden for medico/sundhed.

Perspektiver

Koncepterne, f.eks. TermBlomsten eksemplificeret ved MedicinOrdbogen, gennemgår lige nu et meget lovende forankringsforløb inden for det sundhedsfaglige og medicotekniske fagområde, og der arbejdes nu på en flersproglig TermBlomst og dermed på en flersproglig MedicinOrdbog. Der foreligger kontakter, indhold og færdigudviklet software til test af potentialet i en udvidelse af arbejdssprogene i ordbogen. Udvidelsen vil blive tænkt ind i en større helhed, der angår etableringen af et europæisk videnfællesskab involverende myndigheder og administrative enheder foruden private erhvervsvirksomheder og offentlige forsknings- og uddannelsesinstitutioner.

TekstKorpus undergår p.t. et integreringsforløb internt på Handelshøjskolen i Århus og i cvu vita Holstebro. Derudover har der vist sig et ønske fra arbejdet med MedicinOrdbogen om at kontekstualisere de enkelte termer, og i højere grad end det nu er tilfældet at knytte dem begrebsmæssigt til det fagområde, de typisk benyttes inden for. Denne integration af applikationerne vil repræsentere en styrkelse af videndelingsaspektet og flytte perspektivet fra ord og begreber til tekst og kontekst.

OpgaveKomponentens særlige potentiale ligger i en styrkelse af e-læringens potentielle videndelingsaspekt inden for efter- og videreuddannelse, hvor det har vist sig meget givtigt at tage udgangspunkt i kursisternes egen viden. Her gør applikationen videndeling til en naturlig del af samværet omkring et fælles problem, og desuden løser den nogle helt konkrete problemer i forhold til opsamling af den

overskudsviden en undervisningssituation altid foranlediger. OpgaveKomponenten fungerer som webbaseret mødested for de læringsnetværk, der erfaringsmæssigt etableres på tværs af virksomheds- og organisatoriske grænser i kølvandet på specialiserede læringsforløb.

VidenBanken: De stramme krav til udformning af medicinske genrer nødvendiggør et redskab, der samler regelsæt og relevante erfaringer fra det praktiske arbejde. VidenBanken kan være løsningen på dette behov, fordi den fremmer forskeres og virksomheders systematisering af viden i en form, der er praktisk orienteret og som sådan en ressource for dem selv, for sprogmedarbejdere og studerende. VidenBanken har desuden et stort potentiale som undervisningsredskab. Ved at samle genrer typiske karakteristika giver den de studerende et overblik over faglige såvel som myndighedsdefinerede krav til specifikke former for tekster, der sikrer, at den studerende får den nødvendige viden. Særligt på området for medicinske genrer, betyder det overblik, VidenBanken kan give, at slutbrugeren kan have fuld tillid til teksten, for eksempel en indlægsseddel.

SingleLogin er et redskab til administration af brugere og applikationer, der muliggør en sømløs og login-fri adgang på tværs af applikationerne, således at brugeren kan drage fordel af de samlede ressourcer af viden inden for deres fagområde. Et sådant redskab er af ganske stor betydning i e-læringssammenhænge, hvor den integrerede videnspool er forudsætning for nytænkning af læringssituationer i overensstemmelse med informations- og kommunikationsteknologiernes iboende styrker.

Konklusion

Det er lykkedes i Projekt MEDVID II at samle et meget bredt spektrum af brugere og dermed at sikre videnklyngekonceptets levedygtighed som et værktøj til videndeling på tværs af grænserne mellem det private og det offentlige, praktikerne og teoretikerne, den medicinfagkyndige og lingvisten, samt biblioteket og læringsmiljøerne. Hertil kommer de første lovende erfaringer med etablering af en transnational videnklynge og nationale og internationale forskergrupper.

Dette indlæg følges op af en beskrivelse af en lokal case i relation til projekt MEDVID II, i det næstfølgende nummer med særligt fokus på et fagbiblioteks rolle i projektet.

MedicinOrdbogen er et netbaseret medicinfagligt videndelingsredskab

TekstKorpus er et redskab til tekstbaseret oversættelse og videndeling.

VidenBanken viser modeller for typiske måder at strukturere og formulere bestemte tekstgenrer på, og formidler resultater af sprogforskning.

OpgaveKomponenten understøtter arbejdsprocessen omkring opgaver via web

Adding value by selection. Research portal for finance and economics

Ny søgeportal indenfor finansiering og økonomi. Linkssamlinger baseret på selektiv udvælgelse foretaget af The Weber und Bross GbR i samarbejde med European Business School og Institut Graphische Datenverarbeitung. Af emner kan nævnes: Markeds-oversigter, globale og regionale nyheder, internationale institutioner, working papers

og afhandlinger, uddannelse og uddannelse. "This is put into practice by carefully selecting free research resources and making these directly accessible via a simple menu structure, enabling our users to cut down research time." Lokaliseret den 3. november 2005 på World Wide Web: eco5.com/

Åbenhed i relation til formidling af videnskabelige resultater

Pressemeddelelse 13. 10. 2005

"LIBER og Det Kongelige Bibliotek i Danmark har tilsluttet sig Berliner deklARATIONEN, der arbejder for åbenhed i relation til formidling af videnskabelige resultater. Det er et åbent samfunds berettigede krav, at der er fri adgang til information", udtaler direktør for Det Kongelige Bibliotek og formand for LIBER, Erland Kolding Nielsen, og tilføjer: "De kræfter, der af kommercielle hensyn forsøger at monopolisere videnskabelige resultater, bliver stærkere og stærkere. Det er ikke usædvanligt, at forskningsresultater kun offentliggøres i kommercielle tidsskrifter,

eller at der skal betales store licenser for at få adgang til den."

Berliner deklARATIONEN bakkes bl.a. op af flere regeringer, universiteter, biblioteker, museer og arkiver rundt om i verden. I stedet for at indsnævre distribution af viden og kultur mener underskriverne, at Internettet skal fungere som en global vidensbank, der er tilgængelig, bæredygtig, interaktiv og gennemskelig.

Lokaliseret den 3. november 2005 på World Wide Web: http://base.kb.dk/pls/news3_pub/news3_vis.NewsItem?p_nyhed_id=3171

Bibliotekerne kan fortsætte med ukrypterede e-mails

Pressemeddelelse 14. 10. 2005

Efter drøftelser mellem Biblioteksstyrelsen og Datatilsynet om bibliotekernes fremsendelse af email til lånerne med forfatter/titel oplysninger på f.eks. hjemkommet materiale og tilsvarende kvitteringsmail fra bibliotek.dk, har sagen været drøftet på et møde i Datarådet. Herefter har Biblioteksstyrelsen modtaget vedlagte brev fra Datatilsynet.

I brevet står bl.a.:

"Det må imidlertid erkendes, at afsendelse og modtagelse af krypterede e-postmeddelelser endnu ikke er særlig udbredt i befolkningen, hvilket bl.a. kan skyldes, at de aktuelle muligheder for kryptering af mange opleves som mindre brugervenlige.

Datatilsynet finder på den baggrund undtagelsesvist at kunne acceptere, at Biblioteksstyrelsen og bibliotekerne foreløbig i en periode på 5 år forsætter med at sende elektroniske reserverings- og kvitteringsmeddelelser, i ikke-krypteret form til de brugere, der ønsker at benytte elektronisk kommunikation med biblioteksvæsenet.

Det er en forudsætning for Datatilsynets vurdering af sagen, at Biblioteksstyrelsen og bibliotekerne i denne periode arbejder på at indføre tekniske løsninger, der generelt højner sikkerhedsniveauet ved transmission af oplysninger over internettet."

Lokaliseret den 3. november 2005 på World Wide Web: www.bs.dk/content.aspx?itemguid={E3F23520-B559-4573-B0F3-8E7F21E92D9E}

Defkat med Bøger til døren

I forbindelse med implementeringen af det nye deff.dk design er DEFF katalogen nu åbnet i en Bøger til døren version. Dette betyder at fokus er skiftet fra, at man har kunnet søge i de biblioteker som nu en gang kan tilgås via Z39.50 til, at man nu udelukkende søger i de forskningsbiblioteker som tilbyder brugerne at sende bøger med posten.
Lokaliseret den 12. november 2005 på
World Wide Web: www.deff.dk/content.aspx?itemguid={AEFAAFC5-36C9-4DEC-A134-DB57EDB8DEA9}

En national forskningsportal

Programområdet e-publicering har i 2005 iværksat en undersøgelse m.h.p. et oplæg til koncept og ideer for en dansk populærvidenskabelig forskningsportal på nettet. Portalen skal som et digitalt nyhedsmagasin rettet mod studerende, undervisere, institutioner, virksomheder samt den brede offentlighed, være en fælles portal for hele Danmarks forskningsindsats.
Lokaliseret den 12. november 2005 på
World Wide Web: www.deff.dk/content.aspx?itemguid={8F2036C6-E8E7-42C5-A466-021E86B135F5}

Biblioteksledermødet

8. – 9. nov. 2005, Nyborg Strand

Om Biblioteksstyrelsens beretning og strategiplan

Af Naja Porsild

Biblioteksledermødet 2005 på Nyborg Strand var dels bygget op omkring Biblioteksstyrelsens beretning og dels omkring en række indlæg om strategier i vidensamfundet fra politikere, rektorer og erhvervsfolk samt delmøder, der lagde op til diskussion af centrale, biblioteks-politiske emner. Biblioteksstyrelsens eget strategioplæg udtrykte tendenser for de områder, bibliotekerne skal betjene og temamøder handlede om emner, der understøtter strategien.

Naja Porsild

Bibliotekar

Handelshøjskolen Biblioteket, Århus
nap@asb.dk

Direktør for Biblioteksstyrelsen, Jens Thorhauge indledte med en kort gennemgang af beretningen og præsenterede derefter strategioplægget, der bygger på en række delanalyser, herunder konsulentanalyse af bibliotekernes tekniske infrastruktur, undersøgelse af studerendes biblioteksbenyttelse, strategier for netjenester og fagportaler samt projekt-erfaringer under Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek.

Det hybride bibliotek bør fortsat være udgangspunktet for den fremtidige biblioteksbetjening, men hvordan kan visionerne justeres for at bibliotekerne kan håndtere nye udfordringer og krav bedst muligt? På den ene side er målet at integrere den virtuelle adgang til information i den daglige livs- og arbejdsituation for så mange grupper som muligt, på den anden side må det fysiske biblioteksrum tilbyde støtte og læring til at udnytte både de fysiske og virtuelle ressourcer. De nationale initiativer – bibliotek.dk, kørselsordning og DEF-samarbejdet, har haft succes. Men adgangsvejene til det hybride bibliotek kan og bør forbedres.

Studerende er massive biblioteksbrugere, ikke bare af ét bibliotek, men af flere og dertil kommer de elektroniske ressourcer som Google, bibliotek.dk og Biblioteksvagten. Men 20 % kender ikke til fagportaler! Hvorfor? Markedsføring! En markedsføring, der understreger bibliotekets rolle som vidensformidler. Vi skal møde de studerende, der hvor de studerende er, fordi bibliotekernes service er at understøtte læring. Af vigtige signaler kan f.eks. nævnes at bibliotek.dk kommer i Google Scholar fra 2006; målet er at forbedre synligheden af fysisk og elektronisk materiale på danske folke- og forskningsbiblioteker.

I det hele taget blev integration af biblioteksydelse i forsknings- og undervisningsmiljøer og udvikling af lærings- og oplevelsesrum fremhævet, som værende synlige tjenester med klar biblioteksprofil. I forhold til læring og informationskompetence har bibliotekerne en reel mulighed for at være proaktive, - integration af informationskompetencer i alle uddannelser er væsentlig. Bibliotekerne vil altså her kunne medvirke til en profilering af moderinstitutionens faglige kompetencer og indsatsområder og "Biblioteket som læringssted" passer

som hånd i handske til øvrige intentioner. En tættere integration til forskning og undervisning og en bredere definition af bibliotekets mission – fra bibliotek til videncenter, kan være vejen ad hvilken...

Bibliotekerne skal altså knyttes tættere til de områder, som de normalt understøtter: uddannelse, oplysning og forskning. Og det traditionelle brændpunkt omkring kulturformidling skal indarbejdes i forbindelse med udvikling af danskernes innovations-evne. Regeringens visioner om uddannelser i verdensklasse og Danmark som førende vidensamfund er målsætninger, der i høj grad er udfordringer til bibliotekerne. Samtidig giver de bibliotekerne mulighed for en central placering i samfundet – hvis de kan løfte opgaven. National videnstrategi er essentiel og udspillet fra Biblioteksstyrelsen er et godt udgangspunkt i arbejdet for at tænke bibliotekerne ind i de nationale strategier på uddannelsesområderne.

Panelet – sammensat af repræsentanter for de større nationale biblioteksfaglige organisationer takkede formanden for strategioplægget, men »

- » Hvordan ligger det med tidsperspektivet og den overordnede vision for strategien?
- » Hvordan hænger den faldende biblioteksbenyttelse sammen med det højere informationsniveau i befolkningen?
- » Hvilke muligheder er der for at gennemføre alliancer i og udenfor biblioteks-verdenen?
- » Og hvornår er det nu lige de nationale licenser og bevillingerne til e-ressourcer kommer?

Det handler om læring

Av Lars Egeland

For bibliotekene er ikke hovedproblemet lenger å levere informasjon, men å hjelpe brukerne til å navigere i overfloden av informasjon. Bibliotekfaget har utviklet seg fra et sterkt systemfokus på gjenfinningsteknologi, til å studere brukeren. Bakgrunnen til dette er at synet på informasjon har endret seg fra en vurdering av informasjon som en objektiv, målbar mengde – til noe mer uspesifikt hvor informasjon har å gjøre med den enkelte bruker.

Lars Egeland
Avdelingsdirektør i ABM-utvikling

Kunnskap og læring er plussord i samfunnsdebatten. Det er begreper, som også er i ferd med å vinne fram som konstituerende for bibliotekene – som begreper som begrunner deres eksistens. Det skjer som en reaksjon på, at begrepet informasjon er blitt overtatt av markedsøkonomene. Informasjon er et begrep, som har mistet sin verdi. Det er et begrep, som begrunner kommersielle selskapers rett til å sende såpe-operaer i reprise. Det er et begrep løsrevet fra om spørsmålet, om innholdet har noen verdi. Som en reaksjon mot markedtenkingen ser vi en trend til at bibliotekene går tilbake til en oppgave som formidler av folkeopplysning og meningsfullt innhold. Samtidig er dette en tilpasning til markedstenkinga, fordi kompetanse er framtidens viktigste produksjonsmiddel. Det, som bidrar til å heve befolkningens kompetanse, bør få politikernes støtte og økte bevilgninger, – tenker bibliotekene, når de presenterer seg som lærings- og kunnskapsinstitusjoner.

”Kunnskap er det nye gullet og arkiv, bibliotek og museer er de nye bankene”, sa Chris Batt da han nylig var på konferanse i Oslo. Batt er leder av engelske MLA – det statlige senteret for museer, bibliotek og arkiv. MLA fokuserer mye på kunnskap og på læring, når de propaganderer for abm-institusjonenes store betydning i samfunnet. Kunnskapen er råvarene som vi skal leve av å bearbeide i framtida. Kunnskap er energien i framtidens maskiner.

Å styrke læring og formidling i abm-institusjonene er nedfelt som et av hovedmålene til det nye norske statlige senteret for arkiv, bibliotek og museer (ABM-utvikling) som ble opprettet i 2003. ABM-utviklings visjon er at: ”arkiv, bibliotek og museer skal gi kunnskap og opplevelse til alle”. Kunnskap og opplevelse er et begrepspar, som var med å danne grunnlaget for opprettelsen av ABM-utvikling, og som er nært knyttet til læring: Det, som kjennetegner læringen i abm-institusjonene i forhold til tradisjonell skolelæring er, at den vanligvis er fri og uformell. Den er basert på den lærendes egne behov og ønsker. Og det dreier seg ofte om at kunnskap oppstår gjennom opplevelser. Det kan være i en museumsutstilling eller gjennom en skjønnlitterær bok fra biblioteket. MLA har endt opp med følgende definisjon på begrepet læring:

”Learning is a process of active engagement with experience. It is what people do when they want to make sense of the world. It may involve increase in or deepening of skills, knowledge, understanding, values, feelings, attitudes and the capacity to reflect. Effective learning leads to change, development and the desire to learn more.” (LIRP: Measuring the outcomes and impact of Learning, 2003)

Historisk sett er folkebibliotekene et læringsprosjekt – bygd på en demokratisk forståelse om viktigheten av, at alle fikk tilgang til kunnskap. På den måten kan hvert enkelt

menneske forbedre sine egne liv, samtidig som et demokratisk samfunn er avhengig av å ha opplyste borgere. Men folkeopplysningsideen formidlet samtidig klare holdninger om, hva som er rett og galt, høyverdig eller verdiløs kunnskap. En reaksjon på denne indoktrineringen var en verdirelativisme, som preget store deler av bibliotekene fra 1970-tallet og utover. Mange vil nok fortsatt hevde, at bibliotekene ikke skal gå makthavernes ærend i å forkynne det riktige budskapet. Når en slik verdirelativisme møter dagens krav om markedstilpassning, blir resultatet en instrumentalistisk begrunnelse for bibliotekene. Altså: hvis all informasjon er like verdifull eller verdiløs, blir begrunnelsen for biblioteket bare, at det er et effektivt redskap for å spre informasjon blant innbyggerne. Dessverre vil det vise seg, at markedsøkonomien i en slik situasjon har mer lønnsomme redskaper, slik som kiosken på hjørnet, internettbokhandlen, Google mm. Løsningen kan bli det såkalte frie brukervalg: Vil du bli låner på biblioteket, eller vil du ta med deg pengene og heller bruke dem i blad- eller videokiosken?

Annerledes blir det, hvis biblioteket knytter seg til folkeopplysningen og formidling av informasjon, som har verdi. Hva som er verdifullt vil være gjenstand for stadig diskusjon. Det må ikke nødvendigvis være det samme som hva staten eller den dominerende kulturen mener. Men at biblioteket er der, fordi det formidler

”Kunnskap er det nye gullet og arkiv, bibliotek og museer er de nye bankene”

For bibliotekene er ikke hovedproblemet lenger å levere informasjon, men å hjelpe brukerne til å navigere i overfloden av informasjon. Bibliotekfaget har utviklet seg fra et sterkt systemfokus på gjenfinningsteknologi, til å studere brukeren.

annet enn reprints på såpeoperaer, at biblioteket er der, fordi det mener noe, og vil bidra til å øke befolkningens kunnskap – gjør at biblioteket er nødvendig. Det blir en institusjon, som har en begrunnelse knyttet til demokrati og kunnskap og ikke til instrumentalisme som det å være en effektiv spreder av informasjon.

Den verdirelativistiske forståelsen av informasjon kan knyttes til den informasjonsteknologiske. Informasjon er noe, som kan veies i kilobytes og overføres via kabler. Mange bibliotekarer har levd med en oppfattelse av informasjon knyttet til et begrep om en objektiv mengde. Bibliotekenes rapportering til sentrale myndigheter er bygd på dette: Hvor mange bøker har vi, hvor mange utlån har vi i året. Om informasjonen virker i møtet med brukeren, har vi ikke systemer for å måle. Men både synet på informasjon og måling av bibliotekenes produksjon er nå i ferd med å endres.

Etter min mening kan vi innen faget informasjonsvitenskap registrere en endring i forhold til begrepet informasjon, som har sin klare parallell i pedagogikken eller læringsteorien. Vi kan snakke om en utvikling fra et dominerende behavioristisk læringssyn via et kognitivistisk, mot mer vektlegging på læring som en sosial prosess. Det betyr ikke, at behavioristiske metoder er forkastet eller gått ut på dato. Men vektlegginga på egen-aktive og sosio-kulturelle læringsmetoder kommer, fordi samfunnet i dag i større grad vil ha behov for folk, som selv er i stand til å oppdatere kunnskapen sin, til å være myndiggjorte problemløserer for å løse virkelige problemer. Den behavioristiske læringsmetoden har fokus på det, som skal læres. Metoden er pugging

og automatisk innlæring. Den kognitivistiske metoden dreier seg om, at den enkelte som lærer seg selv må oppdage verden og organisere kunnskapen i sitt eget hode. Det, vi kaller sosio-kulturell læring, innebærer et fokus på læringa som sosial prosess: Vi lærer i kantinekøen, vi lærer i sosiale fellesskap. Det betyr samtidig, at det ikke finnes objektiv kunnskap, men at all kunnskap er kontekstuell – altså avhengig av den situasjonen den opptrer i. Det betyr, at det ikke finnes en bok, som er svaret på et spørsmål – det finnes mange bøker, avhengig ikke bare av hvem som spør, men også situasjonen hvor spørsmålet blir stilt.

For bibliotekene er ikke hovedproblemet lenger å levere informasjon, men å hjelpe brukerne til å navigere i overfloden av informasjon. Bibliotekfaget har utviklet seg fra et sterkt systemfokus på gjenfinningsteknologi, til å studere brukeren. Bakgrunnen til dette er at synet på informasjon har endret seg fra en vurdering av informasjon som en objektiv, målbar mengde – til noe mer uspesifikt, hvor informasjon har å gjøre med den enkelte bruker. Hva som er informasjon for deg, vil ikke nødvendigvis være informasjon for meg. Det er avhengig av hvilken for-kunnskap, vi har og hva som er informasjonsproblemet vårt. I de siste årene har fokuset blitt rettet sterkere mot at informasjonssøkeatferden ikke kan skilles fra emnet, som det søkes informasjon om, og de sosiale omgivelsene man befinner seg i. Det er en utvikling i retning av en sosio-kulturell oppfatning av problemløsningsatferd, med en klar parallell til læringsteori. Forskjellen mellom å studere informasjonssøkeatferd og å studere læring ligger hovedsakelig i at undersøkelsene

utføres av folk med tilknytning til ulike fagdisipliner og med ulik terminologi. Vi studerer det samme fenomenet og kan trygt bruke begrepet læring også i biblioteks- og informasjonsfaget.

En konklusjon om økt fokus på læring og ikke minst økt profilering av institusjonene som læringsarenaer, bør gi grunnlag for å tenke over egen praksis i bibliotekene. Biblioteket er først og fremst viktige som et redskap for et formål, ikke for seg selv. Filosofen Heidegger snakker om det usynlige verktøyet. Når vi snekkrer, tenker vi ikke hele tida på, at vi bruker en hammer. Det blir vi oppmerksomme på først, når skaftet brekker – altså når verktøyet bryter sammen. På samme måte bør målet vårt være det usynlige biblioteket, som er en integrert del av hverdagen og arbeidsmåtene for den, som ønsker å lære. I læringsarbeidet er kunnskapen vi kan formidle viktigere enn institusjonen. Denne forskyvingen av fokus var bakgrunnen for abm-organiseringen i Norge: En erkjennelse av at brukeren etterspør kunnskap uten å være spesielt interessert i hva slags type institusjon, som leverer den – altså om det er et bibliotek, et arkiv eller et museum. I informasjonsoverflodssamfunnet kan bibliotekene lære av museene, når det gjelder at fokuset må være på å formidle helhetlig kunnskap til spesielle grupper, ikke bare å dykke ned i en enorm kunnskapsmengde for å ta fram et lite fragment.

Lars Egeland er avdelingsdirektør i ABM-utvikling, den norske statens senter for arkiv, bibliotek og museum. Han har skrevet en hovedoppgave om bibliotekene og læring. Denne er gitt ut som bok av ABM-utvikling og er gratis tilgjengelig derfra.

En konklusjon om økt fokus på læring og ikke minst økt profilering av institusjonene som læringsarenaer, bør gi grunnlag for å tenke over egen praksis i bibliotekene

SWIM vandt innovationsprisen “Det gyldne snit”

Billedet viser fra venstre: Udviklingskonsulent Kasper Løvschall, Udviklingskonsulent og projektleder Niels Jørgen Blaabjerg, Udviklingskonsulent Bo Hvass Pedersen, Udviklingskonsulent Thomas Vibjerg Hansen, og It-Vest leder Ph.D. Claus Rosenstand. Fotograf Karen Dissing.

Aalborg Universitetsbibliotek (AUB) har vundet innovationsprisen “Det gyldne snit” på Forskningsnettets konference d. 2. og 3. november med multimedieproduktionen SWIM (Streaming Webbased Information Modules).

Prisen er ”... en særlig innovationspris for den mest spændende og nybrydende integration af video i et undervisningsforløb.”

SWIM var også nomineret i kategorierne bedste interaktive video og publikumsprisen. SWIM fik en delt 2. plads i kategorien publikumsprisen.

På konferencen var der etableret en konkurrence, hvor videoproduktioner kunne indstilles til priser indenfor: lineære produktioner, interaktive produktioner, mest innovative produktion og publikumsprisen (blev valgt blandt deltagere på konferencen).

Det er Forskningsnettets UniVid projekt, der på konferencen inviterede til konkurrence om innovativ brug af video i undervisning og formidling.

Bedømmelsen af videoerne blev foretaget af en jury bestående af:

Lektor Bo Fibiger

Institut for Informations- og Medievidenskab
Aarhus Universitet

Lars Bo Kimergård

Filmklipper og producent
Kimer Film

Bent B. Andresen

Forskningsleder
Institut for Curriculumforskning
Danmarks Pædagogiske Universitet

Helle Meldgaard

Projektkoordinator
UNI•C

Dan Mønster

PhD, UNI•C

Links

Forskningsnettets konference: www.forskningsnettet.dk/konference2005/

Invitation til prisuddeling: www.forskningsnettet.dk/konference2005/program/invitation/

UniVid Projektet: www.forskningsnettet.dk/univid

SWIM: www.aub.aau.dk/swim/lan/splashintro.html

AUB: www.aub.aau.dk

SWIM er Aalborg Universitetsbiblioteks undervisningskoncept, som anvender interaktiv video

Indkaldelse af ansøgninger til Danmarks Biblioteksforenings Fond

Fondens formål er at yde støtte til bibliotekarers dygtiggørelse og videreuddannelse i Danmark eller ved studierejser i udlandet. Støtte kan også men i forholdsvis begrænset omfang ydes til uddannelse af unge, dygtige biblioteksstuderende.

Herudover uddeler fonden prisbelønninger til institutioner eller enkeltpersoner, der har ydet en særlig bemærkelsesværdig indsats for dansk biblioteksvæsen.

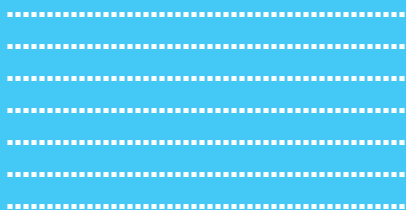
Der er ikke ansøgningskema.

Ansøgningsfrist 2. januar 2006

Ansøgninger stiles til:
Danmarks Biblioteksforenings Fond
Vesterbrogade 20, 5. sal
1620 København V.

DF Revy Kort nyt

Biblioteket som læringspartner: Eksempler på "Good Practice" efterlyses

Karen Harbo, Handelshøjskolen i Århus og Mai Aggerbeck, cvu vita, arbejder pt på et projekt, der har til formål at synliggøre gode eksempler på videndeling mellem bibliotek og undervisningsmiljø, hvor intentionen er at styrke de studerendes informationskompetence. Projektet er et delprojekt af DEFF-projektet Biblioteket som læringspartner.

Institutioner som har erfaring med ovenstående opfordres til at henvende sig til:

Karen Harbo
har@asb.dk eller
Mai Aggerbeck
ma@cvuvita.dk

Dictionarios.com – ambitiøs spansk ordbogsportal

Af Anne Lise Laursen og Signe Hvid Maribo

Dictionarios.com blev lanceret i år 2000 af forlaget Spes Editorial, der publicerer ordbøger og leksika til den spansksprogede del af verden fra Larousse, Vox og Harrap's. Forlagets målsætning er at gøre portalen til det førende online opslagsværk for alle brugere af det spanske sprog.

Anne Lise Laursen
lektor, translatør, cand.ling.merc.
Handelshøjskolen i Århus
all@asb.dk

Signe Hvid Maribo
e-læringskoordinator, cand.ling.merc.
Handelshøjskolen i Århus
shm@asb.dk

Sprogindlæring og arbejde med reception og produktion af tekster på fremmedsproget foregår i dag i stor udstrækning via elektroniske hjælpemidler, herunder internettet. Det er derfor vigtigt, at også centrale redskaber som ordbøger og leksika eksisterer i elektronisk form.

Udover den umiddelbare tilgængelighed ved arbejdspladsen foran pc'en er der i de elektroniske referenceværker mulighed for at indbygge langt større fleksibilitet og dynamik end i printudgaverne. I elektroniske referenceværker skal der for det første ikke økonomiseres med pladsen på samme måde som i en tilsvarende printudgave, og det giver mulighed for på forskellig vis at formidle mere information omkring et opslagsord. Derudover giver elektronikken mulighed for faciliteter som links mellem ordbogsartiklerne, der kan lette tilgangen til

yderligere information i relation til opslagsordet, og et fleksibelt skærmbillede, der kan defineres af den enkelte bruger. Det er muligt at inddrage multimedier som video og audio – og lydfiler med udtale kan erstatte den mindre tilgængelige lydskrift. Endelig er der mulighed for løbende justering, således at det ikke, som det er tilfældet med printudgaverne, skal ventes på nye udgaver af værket, før opjusteringen kan ske.

Hvor netordbøger hidtil kun i begrænset omfang har udnyttet disse eksisterende muligheder, idet mange enten er rene ordlister eller pdf-udgaver af den printede version, kommer Dictionarios.com nu med et koncept, der har ambitioner om at integrere en stor del af disse faciliteter.

Portalen indeholder en monolingval ordbog (spansk-spansk), bilingvale ordbøger mellem

spansk og engelsk/tysk/fransk/italiensk/catalansk og vice versa, en begrebsordbog og en synonymordbog. I den spansk-engelsk/engelsk-spanske del er der desuden tilkøbt en ordbog over Phrasal Verbs.

Varierende kvalitet i indhold

Den mest gedigne del af portalen er absolut den spansk-spanske ordbog. Der er her tale om et mix af Larousse og Vox, og dette berger i sig selv for kvaliteten.

Dækningsgraden er høj. Et tjek i ordlisten viser, at alle aspekter af det spanske almene sprog er repræsenteret. Forgæves søgninger er kun konstateret ved visse forkortelser som AAPP (administraciones públicas = den offentlige sektor), UE (= EU) og ONU (= FN).

agua

nombre femenino

1 Sustancia líquida sin olor, color ni sabor que se encuentra en la naturaleza en estado más o menos puro formando ríos, lagos y mares, ocupa las tres cuartas partes del planeta Tierra y forma parte de los seres vivos; está constituida por hidrógeno y oxígeno (H_2O): *un vaso de agua; beber agua de una fuente.* **agua bendita** Agua bendecida por un sacerdote: *en las iglesias siempre hay una pila de agua bendita.* **agua corriente** Agua potable que sale por los grifos de las casas. **agua dulce** Agua que no contiene sal, como la de los ríos: *hay que limpiar continuamente, con agua dulce, las*

avión

Préstamo del francés *avion*. El término fue creado por su inventor, Clément Ader, hacia 1875. De la familia etimológica de *ave* (V.). Aeronave con alas propulsada horizontalmente por uno o varios motores, que sirve para el transporte de viajeros o mercancías o con fines militares. **avión a (o de) reacción** Avión que usa motor de reacción: *tras la Segunda Guerra Mundial se puso en servicio el primer avión a reacción comercial.* **avión comercial** Avión destinado al transporte de personas y mercancías que pertenece a una empresa: *los aviones comerciales vuelan por pasillos aéreos, guiados por las computadoras que llevan a*

Fig. 1. Det elektroniske medie giver muligheder for lange ordforklaringer og autentiske eksempler samt undertiden etymologi og historiske betragninger.

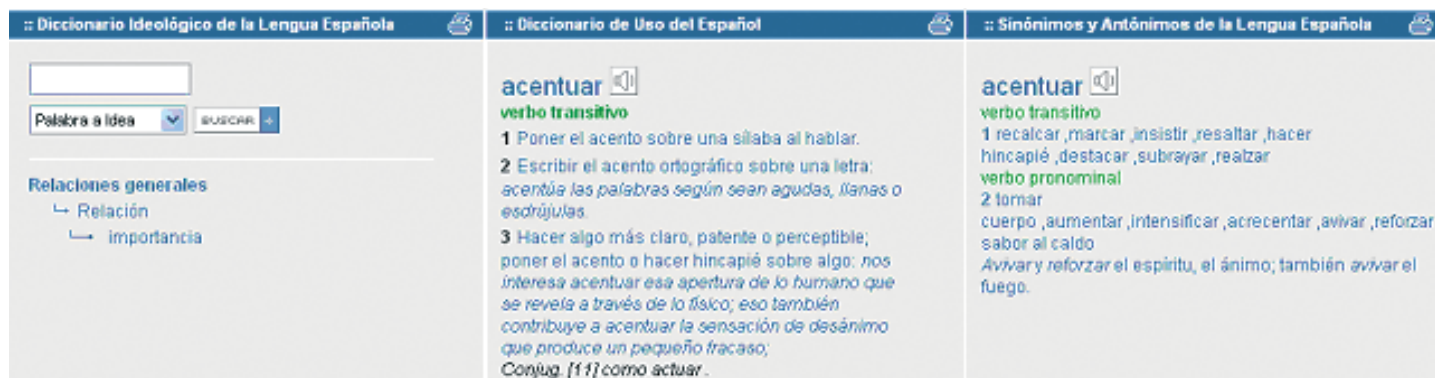

Fig. 2. De tre ordbøger, som er forsøgt integreret. Den manglende parallelitet mellem rækkefølgen af betydningerne i de to ordbøger *Diccionario de Uso* (den monolingviale ordbog) og synonymordbogen sætter brugeren i en svær situation. Den første forklaring i synonymordbogen svarer til tredje forklaring i den monolingviale ordbog.

Det elektroniske medies ekspansionsmuligheder ses i felterne med ordforklaringer, der ofte er lange, og i eksempelfeltet, der i stort omfang er tilsat autentiske eksempelsætninger, der er langt mere inspirerende end tidligere tiders konstruerede eksempler (Fig. 1). At eksempelfeltet er en rodekasse for banale ordforbindelse, faste ordforbindelser (kollokationer) og idiomatiske udtryk kombineret med egentlige eksempelsætninger, der illustrerer sprogbrugen, er forudsigeligt. De fleste ordbøger lider af denne defekt.

En anden forudsigelig defekt er behandlingen af fagtermer. Ordforklaringerne er her – som det almindeligvis er tilfældet for almensproglige opslagsværker – ikke præcise nok til at give en tilfredsstillende definition af en hardcore fagterm. En sådan information skal søges i fagordbøger.

Men alt i alt er den spansk-spanske ordliste et udmærket opslagsværk til reception og produktion af spanske tekster inden for det almensproglige univers.

Den bilingviale afdeling (fx spansk-engelsk) er til gengæld en smule skrabet. Informationskategorierne består her af ækvivalente og undertiden relevante ordforbindelser. Det skal dog siges, at betydningsvarianterne og de

dertilhørende betydningsmarkeringer generelt er så gennemtænkte, at brugeren kan foretage et fornuftigt valg af ækvivalent til det valgte opslagsord.

Forsøg på integration

Opslagsordet slås op i flere ordbøger samtidig, og resultaterne vises side om side. Koblingen mellem ordbøgerne er dog problematisk i flere tilfælde.

Opslag i den monolingviale ordbog viser også resultater fra begrebsordbogen (Fig. 2). Begrebsordbogen giver her diverse bud på opslagsordets relation til et begrebshierarki. I de fleste tilfælde er relationen uigennemskuelig og uanvendelig.

Synonymordbogens opslag vises til højre for den centrale ordliste. De to ordbøger ser ud til at være uafhængige af hinanden. Der er ingen parallelitet mellem rækkefølgen af de forskellige betydninger i de to lister. Så et integreret værk er der ikke tale om.

Overdreven hypertextstruktur

Mht. til udnyttelse af linkfaciliteter er systemet forsynet med en funktionalitet, der uanfægtet linker fra samtlige ord i forklarings- og eksempelfeltet til et andet opslagsord, der har samme

form, men ikke nødvendigvis samme betydning. Fx linkes der i eksempelfeltet i en artikel fra en verbalform *haya* (form af verbet *haber* = at have) til substantivet *haya* (bøgetræ). Der findes ligeledes mange eksempler på, at ordbogen ikke kan finde opslagsordet, men i stedet foreslår det ord, der ligger tættest på – og også her skal brugeren være ekstra opmærksom.

Den ekstreme form for hypertext kan sende brugeren rundt i ordbogen i det uendelige, og det er til og med vanskeligt at komme retur. Der mangler en knap til at komme tilbage til den foregående resultatside. Det er omstændeligt at bruge browserens tilbageknap, da resultatsiden er genereret på baggrund af indtastning i en formular – og man må omkring funktionen ”Opdater” i browseren for at få formularen til at sende indtastningen igen og dermed genskabe resultatsiden.

Det kræver en stor indsats fra udgiverens side at omsætte en lineær tekst (printudgaven) til en hypertext, hvis princippet skal fungere. Det giver kun mening at linke til relevante artikler, dvs. fx til et synonym, eller til et enkelt ord i forklaringen, som kan hjælpe brugeren til en bedre forståelse af opslagsordet. Man kan vælge at kopiere den printede ordbogs henvisningsstruktur, eller man kan bygge en ny og

Elektronikken giver mulighed for faciliteter som links mellem ordbogsartiklerne, der kan lette tilgangen til yderligere information i relation til opslagsordet, og et fleksibelt skærbillede, der kan defineres af den enkelte bruger.

:: Advanced Español-Inglés	:: Advanced Inglés-Español	:: Phrasal Verbs
<p>tio </p> <p>1 <i>nombre masculino femenino</i> pariente uncle 2 <i>nombre masculino femenino hombre</i> bloke, guy <i>¡eres un tio grande!</i> you're a great guy! <i>le van los tios altos</i> she likes tall blokes 3 <i>nombre masculino femenino</i> apelativo mate, pal <i>¿qué pasa, tio?</i> what's up, mate?</p>	<p>TIR </p> <p>1 <i>abreviacion</i> transport internacional routier transporte internacional por carretera</p> <p>Tiber </p> <p>1 <i>noun</i> el Tiber m</p> <p>Tiberias </p>	<p>to tick away </p> <p>1 <i>intransitive verb</i> transcurrir</p> <p>to tick off </p> <p>1 <i>transitive verb</i> <i>sep</i> marcar, señalar 2 <i>transitive verb</i> <i>sep</i> scold/regañar, reñir 3 <i>transitive verb</i> <i>sep</i> fastidiar, dar rabia</p>

Fig. 3. Opslag på det spanske ord *tio* (onkel) giver en par kryptiske opslag i de to ordbøger, som har engelsk som kildeprog.

mere gennemgribende struktur op fra bunden. I Diccionarios.com har man i stedet valgt den lette automatiserede løsning, som linker praktisk talt alle ord og som stiller meget store krav til brugerens evne til at gennemskue resultatet.

Brugergrænseflade

Brugergrænsefladen er umiddelbart imødekomende og brugervenlig. Valg af farver, grafik og typografi udtrykker seriøsitet og faglighed.

Grænsefladen er i den monolingviale ordbog opdelt i fire felter, som kan slås til og fra og dermed overlade mere eller mindre plads til de resterende felter. Der vises opslag i de tre tilknyttede ordbøger og for verbers vedkommende er det fjerde felt afsat til en bøjningsoversigt. Sidstnævnte er et godt eksempel på, at man i den elektroniske ordbog ikke behøver at spekulere så meget på pladshensyn. Verbernes

bøjningsformer er fuldt udskrevet, og det må siges at være en stor gevinst for især de svagere brugere. Det kræver dog en del scroll ned til bøjningsoversigten, både i det ydre og i det indre vindue, men når man vil så meget på ét skærbillede, har det sin pris.

I den bilingviale har man valgt at opsplitte brugerfladen i 2 eller 3 felter. Det indtastede søgeord slås op i begge udgaver af ordlisten (fx både engelsk-spansk og spansk-engelsk). Det giver mening af slå et spansk ord op i en spansk-engelsk ordliste, men hvem har interesse i at slå et spansk ord op i en engelsk-spansk ordliste – og i en engelsk fraseologi? Det er svært at gennemskue formålet, og måske er ideen blot at imponere med integration af så mange ordbøger som muligt. Brugeren kan ikke bruge de ekstra oplysninger til noget og vil være bedre stedt uden dem.

Klik på de mange udtaleikoner afslører, at der kun er lagt udtale på et par af ordbøgerne. Alligevel har man valgt at indsætte ikonet efter alle opslagsord i alle ordbøger, hvilket skaber en falsk forventning og mange forgæves klik hos brugeren.

Manglende brugervejledning

En helt uforståelig defekt ved portalen er fraværet af en brugervejledning. Nogle af de ovenstående svagheder, kunne have været afhjulpet her. Der savnes også en ordbogsdeklaration, der giver information om hvor mange opslagsord (ca.) værket rummer, og hvor der er eventuelle fagsproglige afgrænsninger, således at brugers forventninger kan afstemmes efter det.

Konklusion

Konklusionen er, at vi kan anbefale brugen af den monolingviale og de bilingviale ordbøger, men portalen må korrigeres en del, inden konceptet kan betragtes som en helhed og integrationen som vellykket. Men netop muligheden for korrektion og forbedring er jo som nævnt en af netordbogens forcer – så det ser vi frem til.

DECEMBER	8.	København, CBS	Temadag. "Den der lever skjult, lever godt?" Markedsføring i egen organization. Forum for Markedsføring og Brugerservice www.dfd.dk/arrangementer_df.php
----------	----	-------------------	---

2006

FEBRUAR	3. – 4.	Middelfart	"Nye trends på fag- og forskningsbiblioteker". Statsgruppens internatmøde 2006. http://grupper.bf.dk/stat/
---------	---------	------------	--

	7. – 9.	Bielefeld Tyskland	"Redefining the Library". 8th International Bielefeld Conference http://conference.ub.uni-bielefeld.de/2006/programme
--	---------	-----------------------	---

MARTS	9. – 10	Klarskovgård	DF Vinterinternat
-------	---------	--------------	-------------------

	22. – 24.	Utrecht, Netherlands	"Changing Needs, Changing Libraries". 12th Seminar of The LIBER Architecture Group. www.zhbluzern.ch/LIBER-LAG/lagensb.htm
--	-----------	-------------------------	--

AUGUST	16. – 18.	København	Creating Knowledge IV - NORDINFOlit og Forum for brugeruddannelse www.ck-iv.dk
--------	-----------	-----------	---

	20 – 24	Seoul Korea	"Libraries: Dynamic Engines for the Knowledge and Information Society". 72nd IFLA General Conference and Council www.ifla.org/IV/ifla72/
--	---------	----------------	---

SEPTEMBER	7. – 8.	Roskilde	DF Årsmøde
-----------	---------	----------	------------

Afsender

DFs sekretariat
Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C

Returneres ved vedvarende adresseændring

Fra Baglinjen

En hyldest til "mor": Danmarks Biblioteksforening fylder 100 år

Den 25. november 1905 blev Danmarks Folkebibliotekssamlinger stiftet. Det var en forening af "folkebiblioteker" med hovedvægten lagt på de meget små landsbybogsamlinger og på lejebiblioteker i de større byer. Dette blev grundlaget for - og dermed også den historiske start på - Danmarks Biblioteksforening (DB).

3 år senere, i 1908, blev Bibliotekarforeningen stiftet. Der var ikke, som navnet ellers kunne antyde, tale om en fagforening, men derimod om en faglig forening, hvis medlemmer var personer, som var ansat ved et bibliotek eller som havde særlig interesse for biblioteks-sagen. Denne forening ændrede i 1916 navn til Dansk Biblioteksforening.

I 1919 blev de to foreninger, Danmarks Folkebibliotekssamlinger og Dansk Biblioteksforening, som havde det fælles overordnede formål at fremme "bibliotekssagen", enige om at lægge foreningerne sammen og man dannede derved Danmarks Biblioteksforening. Den kom således til at bestå af såvel personlige medlemmer som af institutionsmedlemmer. Sådan kender vi også foreningen i dag 86 år senere.

DBs historie er efterfølgende på mange punkter baggrunden for, hvad der har rørt sig i den danske biblioteksverden i de forløbne 100 år. Foreningen blev hurtigt opdelt i forskellige særskilte grupperinger, som siden har præget biblioteksvæsenets udvikling. Ikke mindst flere forskellige nuværende biblioteksforeninger kan kipe med flaget, råbe hurra og ønske tillykke til det, der reelt er de danske biblioteksforeningers moder. Danmarks Forskningsbiblioteksforening har eksempelvis sin rod i DB. De to "gamle" grupperinger i DB - Danmarks videnskabelige og faglige Bibliotekers Sammenslutning og Bibliotekarsammenslutningen for de faglige og videnskabelige Biblioteker - brød i 1978 ud fra DB og etablerede Danmarks Forskningsbiblioteksforening med 2 delforeninger baseret på dels institutioner og dels personlige medlemmer.

Det er med andre ord en rigtig dame, som nu runder de 100 år – en gammel og stor dame med betydning både i fortid og i nutid. DB fylder i den danske biblioteksverden, ja, ud over grænserne faktisk. Det er glædeligt at rejse rundt i verden – også med fødderne plantet i de

danske forskningsbiblioteker – og erfare den respekt og "goodwill", der hersker om DB. Det danske biblioteksvæsen, det danske demokrati og den danske kamp for ytringsfrihed og åbenhed for fremmede - tanker såvel som mennesker - er godt repræsenteret, når DB er til stede, hvad enten det er til styremøde i den europæiske lobbyforening, EBLIDA, til NGO-møde i verdens udkanter eller til møde om integrerede brugerrettigheder i vor egen andedam.

Danmarks Forskningsbiblioteksforening nyder stor glæde ved samarbejdet med DB. Samarbejdet bærer præg af gensidig respekt og forståelse og det historiske brud, som skabte Danmarks Forskningsbiblioteksforening (og som man kan læse mere om i Morten Laursen Vigs artikel i DF Revy, 2003, nr. 3), har været en naturlig følge af "barnets" trang til frihed og selvstændighed. Forskningsbibliotekerne har andre interesser end folkebibliotekerne og deres opdragsgivere, men vi har mange opgaver og glæder tilfælles. Specielt i Biblioteksparaplyen, hvor DB på mange måder trækker et stort læs, gødes jorden for fælles vækst og udvikling.

Danmarks Forskningsbiblioteksforening ønsker "mor" et rigtigt hjerteligt tillykke og sender de bedste ønsker for foreningens fortsatte virke, også – og specielt – i den nærmeste tid, hvor strukturreformen utvivlsomt vil kunne afspejles i såvel det politiske som det foreningsmæssige i Danmarks Biblioteksforening.

Claus Vesterager Pedersen, Formand, Danmarks Forskningsbiblioteksforening

Danmarks Biblioteksforening

100 år